

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ
BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Organizovaný zločin v České republice

Autor práce: Martin Špínar

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Milan Kocík

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Martin Špinar

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Organizovaný zločin v České republice

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Organized crime in Czech Republic

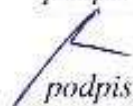
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): **DUBEN 2019**

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zmapovat vývoj a fungování organizovaného zločinu v České republice. Popsat zločinecké organizace ve světě a vyhodnotit jejich vliv na území České republiky. Bakalářská práce se pokusí popsat fungování jednotlivých zločineckých organizací ve světě, popsat jejich strukturu, hierarchii, nejvýznamnější osoby.

Student: Martin Špinar	30.4.2019 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Milan Kocik	30.4.2019 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.5.19 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	21.5.19 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	23.5.2019 datum	 podpis

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Organizovaný zločin v České republice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Milanu Kocíkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Organizovaný zločin v České republice

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou organizovaného zločinu a to s důrazem na Českou republiku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se práce zabývá vymezením organizovaného zločinu a jeho hlavními znaky a charakteristikami. Dále pak provází vývojem organizovaného zločinu na území České republiky a vymezuje organizovaný zločin v dnešní době. V dalších kapitolách se práce věnuje organizovanému zločinu ve světě, bojem proti němu a rovněž i důležitou prevencí. Druhá praktická část se věnuje analýze úspěšnost boje proti organizovanému zločinu v České republice a to na příkladu NCOZ.

Klíčová slova: Kriminalita, Národní centrála proti organizovanému zločinu, organizovaný zločin, prevence kriminality,

Organized crime in the Czech Republic

Abstract

The bachelor thesis deals with the issue of organized crime and its impact on the Czech Republic. The work has theoretical and practical part. The theoretical part focuses on organized crime and its main features and characteristics. Another is accompanied by developmental organized crime in the Czech Republic and reserves organized crime nowadays. In the next chapters, the work believes in organized crime in the world, the fight against threats and prevention. The second practical part is devoted to the analysis of the success of the fight against organized crime in the Czech Republic and the existing NCOZ

Keywords: Crime, National Center Against Organized Crime, Organized Crime, Crime Prevention, NCOZ

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíl a metodika bakalářské práce	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Historie organizovaného zločinu	12
3.1.1 Organizovaný zločin před rokem 1990	13
3.1.2 Organizovaný zločin po roce 1990	13
3.1.3 Organizovaný zločin po roce 2000	15
3.2 Definice organizovaného zločinu.....	16
3.2.1 Definice v právním rámci a legislativě	17
3.2.2 Komparace definic	17
3.3 Znaky organizovaného zločinu	18
3.3.1 Struktura zločineckých skupin.....	21
3.3.2 Cíl zločineckých skupin	22
3.4 Typy organizované kriminality.....	23
3.5 Formy organizovaného zločinu.....	26
3.6 Organizovaný zločin na území České republiky	28
3.6.1 Struktura členů.....	29
3.6.2 Hlavní činnost organizovaných skupin	30
3.7 Jednotlivé formy organizovaného zločinu v České republice	32
3.8 Organizovaný zločin ve světě.....	36
3.9 Boj s organizovaným zločinem.....	39
3.9.1 Strategické dokumenty.....	42
3.9.2 Boj na mezinárodní úrovni	42
3.10 Prevence.....	43
4 Vlastní práce	45
4.1 Strategický vývoj organizovaného zločinu od roku 2016	45
4.2 Personální dostatečnost a stabilita Národní centrály proti organizovanému zločinu 49	
4.2.1 Personální stav na Národní centrále proti organizovanému zločinu.....	49
4.2.2 Stabilita personálního složení Národní centrály proti organizovanému zločinu 50	
4.2.3 Preventivní činnost.....	51
4.2.4 Spolupráce s médii	52
5 Výsledky	54
6 Závěr	56

7 Seznam použitých zdrojů	58
--	-----------

Seznam grafů

Graf 1 Počet spisů	45
Graf 2 Počet nápadů	46
Graf 3 Počet obviněných	47
Graf 4 Zahájení trestního stíhání.....	48

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet spisů na jednoho policistu.....	49
---	----

1 Úvod

Organizovaný zločin je významnou problematikou, která se vyskytuje pravděpodobně po celém světě a z tohoto důvodu je významnou součástí jak domácí tak i světové politiky, jež se snaží proti tomuto zločinu bojovat. Tento boj je však mnohdy bojem s větrnými mlýny, kdy organizovaný zločin dokáže dokonale využít a zneužít jak mezer v legislativě, tak nových a stále se rozvíjejících technologií, které mu dokáží dobře posloužit. Organizovaný zločin má rovněž obrovskou výhodu, že disponuje s velkým množstvím finančních prostředků, díky kterým může nejen provozovat své aktivity, ale především se může dostávat k celospolečenskému i politickému vlivu a napojit se díky tomu na významné osobnosti a to jak politického tak i podnikatelského světa.

Organizovaný zločin se rovněž týká i českého prostředí, kde se objevil především až po sametové revoluci, kdy dokázal velmi dobře využít mnohdy nepřehledného nakládání se státním majetkem v privatizaci. V současné době je již jeho role poněkud jiná a jeho činnosti také.

Tato bakalářská práce si klade za cíl popsat organizovaný zločin a to především na území České republiky. Jedná se o práci teoretickou, která vychází především z české odborné literatury, tak ale rovněž i ze zpráv Ministerstva vnitra, které pojednávají o problematice organizovaného zločinu v České republice. Dochází takto ke srovnání jak teoretických poznatků, tak poznatků z praxe.

Práce je členěna do několika kapitol. První kapitola je věnována historii a vývojem organizovaného zločinu, kdy v úvodu je věnován krátce popisu tohoto fenoménu ve světě a poté je tento vývoj zločinu podrobněji popsán na příkladu České republiky a to s důrazem na jeho vývoj po roce 1989. Druhá kapitola se věnuje definování a vymezení samotného pojmu organizovaný zločin a to jak z kriminologického tak z právního pohledu a dále jsou uvedeny jeho hlavní charakteristiky. Ve třetí kapitole pak dochází k vymezení typů organizovaného zločinu, které jsou dále děleny dle nejrůznějších hledisek a kategorií. Čtvrtá kapitola pak stručně uvádí formy organizovaného zločinu.

Následující pátá kapitola je věnována podrobně současnému organizovanému zločinu na území České republiky, kdy popisuje jednak samotné typy organizovaných zločineckých skupin a základní charakteristiky jeho působení, tak rovněž se zaměřuje na jeho hlavní formy páchané trestné činnosti. V šesté kapitole se čtenář může seznámit se stručným nástinem organizovaného zločinu ve světě, a to se zaměřením na Itálii, země bývalého Sovětského svazu, Balkán, Čínu.

Sedmá kapitola pojednává o boji proti organizovanému zločinu, jejíž součástí je rovněž zapojení jak ministerstev, tak především specializovaných policejních útvarů. Představena je ve stručnosti rovněž i Koncepce boje proti organizovanému zločinu. Osmá kapitola se věnuje prevenci, a to hlavně obecně prevenci kriminality, a to na úrovni primární, sekundární a terciální.

Další část již přináší praktickou část, která přináší poznatky z oblasti organizovaného zločinu v podobě analýzy statistických dat zjištěných z výročních zpráv Policie České republiky.

2 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je teoreticky zpracovat problematiku organizovaného zločinu po roce 1989 v České republice. Dalším cílem bude analyzovat úspěšnost boje proti organizovanému zločinu v České republice a zjistit významné faktory které při něm hrají roli.

Dílčím cílem bakalářské práce je pomocí statistické metody analyzovat vývoj organizovaného zločinu od roku 2016 do roku 2018, dále zjistit, zda NCOZ disponuje dostatečnou personální dostatečností a stabilitu Národní centrály proti organizovanému zločinu. Dále se v práci snaží autor zjistit, jak Národní centrála proti organizovanému zločinu zajišťuje preventivní činnost a také jak Národní centrála proti organizovanému zločinu komunikuje s veřejností a zda uvedený proces komunikace je z pohledu běžného občana dostačující.

V práci bude využita metoda literární rešerše a statistická metoda. Autor použil data z výroční zprávy 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Dále je v práci využita zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování, dále vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV.

Metodikou práce je analýza vybraných dokumentů. Analýza patří mezi základní a nejpoužívanější metodu. Smyslem analýzy je rozbor na části, které se postupně stávají cílem zkoumání.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se práce zaměřuje na historii, definici, znaky a na mnoho dalších informací o organizovaném zločinu jak na území České republiky, tak ve světě.

V praktické části práce autor přináší poznatky z oblasti organizovaného zločinu v podobě analýzy statistických dat zjištěných z výročních zpráv Policie České republiky.

3 Teoretická východiska

3.1 Historie organizovaného zločinu

Kořeny organizované kriminality sahají do velmi dávné minulosti. Čínské triády mají svůj základ již v tajných společenstvích ze třetího století. Z důvodu, že vládnoucí vrstvě nemohl nikdo legálně oponovat, bylo možné svou nespokojenost vyjadřovat jen z ilegality. Tradici italského organizovaného zločinu představují sicilská Mafie, naepolská Camorra a kalábrijská N'drangheta, které vznikly do druhé poloviny 19. století. Jejich vznik byl vyvolán jak těžkými sociálními podmínkami italského jihu, tak absencí silné veřejné moci a tradicí odboje proti cizí nadvládě v Itálii ale i různými specifickými okolnostmi.¹

Při srovnávání historických kořenů tradičních zločineckých organizací ve světě se ukazuje, že mají svou specifičnost, která vychází jak z jednotlivých podmínek v regionu, tak významnou roli hrají i některé obecnější faktory, ke kterým patří období nestability a velkých společenských pohybů jako jsou válečné konflikty, povstání, migrace. První formy organizovaného zločinu jsou vytvářeny ve společenských vrstvách, které jsou nejvíce poznamenány bídou a bezvýhodnou sociální situací. Dalším obecným znakem je rozsáhlá poptávka po nedostatečném zboží nebo službách, které jsou legální cestou takřka nedosažitelné.² (Novotný, Zapletal, 2008, s. 342- 343)

Organizovaný zločin je jedním z nejvýznamnějších bezpečnostních rizik i v současném světě a od roku 1990 působí v rozvinuté podobě i na území České republiky. Organizovaný zločin jak tomu bývá i ve většině států má mezinárodní charakter, na druhé straně od samého počátku dochází a to ve značné míře k propojení mezinárodních a domácích zločineckých skupin.³

¹ NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 340-342.

² NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 342-343

³ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 5.

3.1.1 Organizovaný zločin před rokem 1990

I před rokem 1990 existovaly v České republice některé prvky organizovaného zločinu a to v rámci černé i šedé ekonomiky. Rovněž docházelo k občasnému rozkrádání kulturního dědictví na zakázku. Ve výraznější podobě se tyto aktivity více nerozvíjely. V případě, že by organizovaní zločinci chtěli dosahovat maximálních zisků s podstoupením jenom malého rizika, pak v totalitním režimu k tomuto nebyly vůbec vhodné podmínky, kdy četná represivní opatření, s především neprodyšnými uzavřenými hranicemi znamenala významnou překážkou pro jejich jakýkoli další rozvoj. Zároveň zde bylo i poněkud nesolventní obyvatelstvo, které by mohlo jenom stěží si dovolit zaplatit za zprostředkování nelegálního zboží nebo služeb. Tato situace neslibovala žádné výrazné zdroje příjmů, které by se mohly vyplatit těmto zločincům k podstupování většího rizika.⁴

Jakési kořeny českého organizovaného zločinu však můžeme vidět již v osmdesátých letech dvacátého století a v éře veksláků. Do určité míry je možné nalézt nějakou kontinuitu hlavně v prostředí pražské galerky, kdy se okolo elity veksláků točili ti samí lidé, kteří tvořili podsvětí v meziválečné Praze.⁵

3.1.2 Organizovaný zločin po roce 1990

Po roce 1990 došlo k výrazným společenským změnám, představovaným například volným pohybem zboží, investic, kapitálu a změny byly i v podmínkách pro cestování. Byla provedena reforma bankovních a finančních institucí a nezbytná ekonomická transformace byla spojena s rozsáhlými majetkovými přesuny. Spolu s tím se zvýšil pohyb, který se týkal i nelegálního zboží, kapitálu, služeb a osob. V případě České republiky se zvyšovala možnost zneužití otevřených hranic i pro zločin. Česká republika se stala významnou tranzitní zemí pro svou výhodnou geografickou polohu. Zvýšil se počet osob nelegálně se pohybujících na tomto území, usadily se zde různé mezinárodní skupiny. Kromě zahraničních skupin se hned po roce 1990 začali do oblasti organizovaného zločinu zapojovat i čeští občané.⁶

⁴ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 5.

⁵ KUPKA, P., ŠMÍD, T. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 97.

⁶ CEJP, M. A KOL. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. S. 78.

K dalším významným změnám, které umožnily vznik organizovaného zločinu v devadesátých letech, patří:

- Privatizace, mezery v legislativě a neoficiální politika jakéhosi nezájmu o původ peněz, které byly užívány v tomto procesu a umožnily stínovým podnikatelům, kteří působili již za socialismu, ale i zkorumpovaným byrokratům nebo členům nomenklatury legalizovat své zisky a vstoupit do legálního podnikání. Tímto bylo podsvětí výrazně oslabeno a organizované kriminální aktivity zůstaly v rukou delikventů nižšího řádu.
- Klasické oblasti kriminality jako jsou kupříkladu loupeže, násilné zločiny, obchodování s drogami, prostituce nikdy neměly v socialistickém Československu vysoce organizované formy. Obchodování s drogami nebylo skoro vůbec organizované, vraždy na objednávku se prakticky ani nevyskytovaly. Pro dravé organizované zločinecké skupiny ze zahraničí, které jsou vysoce profesionalizované, představoval místní svět podsvětí jen malou konkurenci.
- V oblasti stínové šedé ekonomiky tvořil odhadovaný zisk přibližně 15 % k celkovému hrubému domácímu produktu.
- Ke změnám legislativy, která má vytvořit účinné prostředky pro boj proti organizované kriminalitě, dochází postupně, s obtížemi a rovněž mnohdy i opožděně, což plně vyhovuje organizovaným zločineckým skupinám
- Existující stav společenského vědomí v sobě obsahuje faktory, které jsou rizikové a jež zvyšují možnost asociálního jednání. Zavedená pravidla, která rigidně fungovala celá léta, přestávají fungovat. Dochází k radikálním změnám hodnotového systému a vytvářejí se nové vzorce a kritéria společenského úspěchu. Revitalizují se normy sociálního jednání a je oslabena sociální regulace a kontrola a to v době, kdy právní i morální vědomí české společnosti bylo díky letům minulým značně pokřiveno. Společenským úspěchem je především materiální zisk a to bez ohledu na jeho zdroje, jsou oslabeny morální normy a to jako důsledek morální devastace a nenaplněných konzumních aspirací z let minulých.⁷

⁷ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: THEMIS, 2003. S. 38-39.

Během devadesátých let se zde vytváří vrstva podnikatelů, kteří jsou označováni termínem „špinaví byznysmeni“. Pro tuto skupiny osob je rozhodující míra zisku a to bez jakéhokoli ohledu k tomu, zda k němu došli v rámci či za hranicí zákona. Obratně dokázali využívat tehdejších mezer v legislativě, a pokud to bylo nutné, neváhali ani využívat velmi tvrdé prostředky k tomu, aby dosáhli svých cílů. Právě jejich nezájem o zákonnost jejich postupů spojuje tyto osoby s organizovaným zločinem. Moderní průmysl zločinu je rovněž i podnikatelskou aktivitou, která funguje podle modelu prosperující firmy. Hranice, která je mezi legálním a nelegálním podnikáním, je často nezřetelná a to především v těch zemích, kde je nedostatečně rozvinuté právní prostředí.⁸

3.1.3 Organizovaný zločin po roce 2000

V období po roce 2000 došlo ke stabilizaci organizovaného zločinu, zvýšil se veřejný zájem o aktivity podsvětí a díky policejním zásahům se zastavily některé významné zahraniční ale i české kriminální skupiny a to především v Praze, na Plzeňsku a Ostravsku, což představovalo pro český organizovaný zločin určitý signál změny. Je možno říci, že na scéně stále zůstala docela vlivná široká skupina vztahů, které operují ve středních Čechách. Na severu Čech a na Moravě pak došlo ke vstupu osob, které jsou napojeny na podsvětí, do krajské politiky a podnikatelské sféry, díky čemuž se staly prakticky nepostižitelné. Po roce 2000 rovněž došlo k legalizaci nabytého majetku z devadesátých let a ke sběru informací na významné osoby z české politické a podnikatelské sféry a to takovým způsobem, aby byla pro ně otevřena cesta k získání atraktivních veřejných zakázek. Kromě toho je viditelný i proces emancipace českého podsvětí, kdy dochází k upevňování regionálních pozic a vymezení sfér vlivu mezi českými a zahraničními organizacemi. Navíc díky nabytému kapitálu a kompromitujícím informacím je značně ulehčena vstupenka do světa podnikání a korupce na těch nejvyšších úrovních, což dává podsvětí možnost legalizace zisků a vylepšení pověsti.⁹

⁸ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: THEMIS, 2003. S. 39.

⁹ KUPKA, P., ŠMÍD, T. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 104-105.

Je důležité poznamenat, že český organizovaný zločin nikdy nebyl takovým významným fenoménem, který by byl tak zásadně viditelný, že by se stal předmětem veřejného zájmu. Důvody k tomu, že je tomu tak, můžeme vidět v několika rovinách:

- Kriminální skupiny, které jsou složeny především nebo dokonce výhradně z etnických Čechů se nikdy zásadně nedostaly do veřejného povědomí takovým způsobem jako například italské borhatas, albánské fares, ruské bratvy, čečenské tejpj, čínské triády nebo japonská jakuza. To je dáno tím, že český organizovaný zločin si nikdy nevytvořil významnou mezinárodní reputaci. Češi rovněž nevytvářeli žádnou velkou migrační vlnu, která by se soustředila do jednoho místa, kde by se dále vyvářela etnická ghetta.
- České kriminální společenství ani nikdy nemělo silný tradiční hierarchický charakter a organizované kriminální aktivity na území České republiky neměly skupinový charakter a nevycházely ani z nějakých hlubších historických kriminálních subkulturních tradic.
- Kontinuita českého organizovaného zločinu nemá nějaké hluboké kořeny.¹⁰

3.2 Definice organizovaného zločinu

Definice toho, co je organizovaný zločin není jednoduchá a v praxi zde neexistuje ani žádný základní konsensus na jednoznačné definici. Tento fakt se projevuje jednak v akademických výstupech, ale rovněž i v politice a právní vědě. Jednoznačně a zároveň i seriózně definovat organizovaný zločin je tedy nesnadné a to i z důvodu, že se jedná o jev, který je velmi heterogenní, a zahrnuje velké množství druhů trestných činů. Prvek organizovanosti, díky které se tento druh odlišuje od „běžné“ kriminality, je někdy přítomen velmi silně, jindy je naopak naznačen jen slabě.¹¹

¹⁰ KUPKA, P., ŠMÍD, T. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 95-96.

¹¹ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego “Apeiron” w Krakowie, 2016. S. 424.

Pojem organizovaný zločin sám o sobě obsahuje hodnotící přístup a silnější odsouzení tohoto druhu trestné činnosti. Zdá se, že široké používání pojmu organizovaný zločin v běžném i odborném jazyce souvisí s takovým hodnotícím postojem vůči tomuto kriminálnímu jevu a již na první pohled vyjadřuje jeho větší závažnost a nebezpečnost.¹²

3.2.1 Definice v právním rámci a legislativě

V našem právním řádu neexistuje žádný pojem, který by označoval organizovaný zločin, přesto je možné jej najít pod pojmem zločinecká organizace. Ta je definována v § 129 trestního zákoníku jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činnosti, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.

Podobně je definován organizovaný zločin Úmluvou OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, který rovněž používá pojem organizovaná zločinecká skupina, který znamená strukturovanou skupinu tří nebo více osob, existující po určité časové období a jednající ve vzájemné shodě s cílem spáchat jeden či více závažných trestných činů nebo trestných činů stanovených v souladu s touto Úmluvou, aby získala, přímo či nepřímo, finanční nebo jiný hmotný prospěch.

3.2.2 Komparace definic

Pokud bychom měli uvést nějakou akademickou definici, pak dle Cejpa je možné organizovaný zločin vnímat jako *„opakující se (soustavné) páchání cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou), a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika (zajišťovaného prostřednictvím kontaktů v rozhodovacích společenských strukturách).“*¹³

¹² CEJP, M., SCHEINOST, M. *Co víme o organizovaném zločinu?* In SCHEINOST, M. a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: IKSP, 2010. S. 116.

¹³ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 18.

Abadinský definoval organizovaný zločin jako neideologický podnik zahrnující několik osob, které jsou v těsné sociální interakci a které jsou hierarchicky organizovány na nejméně třech úrovních a to za účelem dosažení zisku a moci zapojením do nezákonných ale i legálních činností. Pozice v hierarchii skupiny a pozice, které zahrnují funkční specializaci, mohou být přidělovány na základě příbuzenství, přátelství nebo racionálně dle potřebných dovedností. Organizovaný zločin je ochoten použít násilí anebo úplatků k dosažení svých cílů. Vyhýbá se konkurenci a snaží se o monopolní průmysl nebo teritoriální základnu. Členství v organizované zločinecké skupině je sice omezeno, ale i nečlenové se mohou zapojit. Existují v ní explicitní pravidla, a to jak písemné nebo i ústní podoby, kdy je pod pohrůžkou sankcí vyžadováno jejich dodržování.¹⁴

Jinou definici nabízí na základě srovnání několika jiných definic nejrůznějších autorů Albanese kdy uvádí, že organizovaným zločinem je pokračující zločinecký podnik, který se poměrným způsobem snaží profitovat z nezákonných činností, které jsou často ve velké veřejné poptávce. Její pokračující existence je udržována prostřednictvím síly, hrozeb a monopolní kontroly a (nebo) díky korupci veřejných činitelů.¹⁵

3.3 Znaky organizovaného zločinu

Mnohem vhodnější je definovat organizovaný zločin dle jeho znaků, kterými se vyznačuje a jež jsou pro něj charakteristické.

Dle Fickenuera¹⁶ má organizovaný zločin následující elementy:

- Ideologii
- Strukturu, nebo organizovanou hierarchii
- Kontinuitu
- Násilí a to jak její samotné užití, tak pouhou hrozbu
- Omezené členství

¹⁴ SHANTY, F., PABAN MISHRA, P. *Organized Crime: From Trafficking to Terrorism. California: ABC Clio*, 2007. S. 46-47.

¹⁵ ALBANESE, J. *Organized Crime in Our Times*. New York: Talyor, Francis, 2014. S. 4.

¹⁶ FINCKENAUER, J. *Problems of Definition: What Is Organized Crime?* In: *Trends in Organized Crime* 3/2005, p. 63 – 83. S. 65.

- Ilegální podnikatelskou činnost
- Pronikání do legální ekonomiky
- Korupci

V rámci Evropské unie jsou pro odlišení organizovaného zločinu používány určité identifikační znaky, a v případě, že jsou pozitivně identifikovány první tři znaky a následně minimálně tři znaky další, pak se jedná o organizovaný zločin. Jedná se o následující atributy:

- Spolupráce více než dvou osob
- Podezření z toho, že je páchána závažná trestná činnost
- Tato činnost se zaměřuje na honbu za ziskem
- Organizace má svou vlastní organizaci, ve které má každá osoba své konkrétní místo a plní specifické úkoly
- Činnost organizace je dlouhodobá
- Uvnitř organizace je určitá forma kázně a kontroly
- Trestná činnost je páchána na mezinárodní úrovni
- Je používáno násilí a jiných nátlakových prostředků
- Ve svůj prospěch jsou využívány stávající hospodářské a obchodní struktury
- Organizace je napojena na procesy praní peněz
- Dochází k ovlivňování politiky, veřejné správy, soudních orgánů jakož i médií a ekonomiky.¹⁷

Organizované skupiny bývají založeny na dobu neurčitou, zejména však na dobu velmi dlouhou, která obvykle přesahuje délku života jednotlivých jejích členů a rovněž i délku výkonu jednotlivých funkcí v organizaci. Z hlediska historického vývoje je možno sdělit, že některé skupiny fungují dlouhodobě již několik set let. Tento fakt však nemění nic na tom, že se jejich struktury, technologické a administrativní postupy a principy musely změnit, aby byly ve svých činnostech i nadále úspěšné. Výhodou pro tato uskupení je, že nejsou nijak omezovány v podobě právních nebo morálních norem. Použití anebo „pouhá“ hrozba násilí a to ať již fyzického, nebo psychického, je určitým prostředkem pro kontrolu a ochranu organizace před zásahy, které na ni mohou působit zvenčí.

¹⁷ KUPKA, P., ŠMÍD, T. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 16-17.

Díky násilí je rovněž udržována nezbytná vnitřní disciplína. Násilí je pro organizované zločinecké skupiny obranným mechanismem, který může mimo jiné sloužit k udržení pevné vnitřní disciplíny, a do jisté míry rovněž eliminuje i policejní zásahy do jejich sítí.¹⁸

Aktivity organizovaných zločineckých skupin samozřejmě generují velmi vysoké zisky, které se snaží jejich příslušníci opětovně použít ve svůj vlastní prospěch a pokud je to možné je zlegalizovat prostřednictvím investic do jiných statků jako jsou obchodní společnosti a nebo nemovitosti. Významným problémem v této oblasti je vytváření vysoce sofistikovaných struktur obchodních společností, jejichž cílem je legalizovat v nich finanční prostředky, které pocházejí z trestné činnosti. Jedná se takto o trestnou činnost s velkou úrovní právní erudovanosti.¹⁹ (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, s. 55)

Nejčastěji využívanými kanály pro legalizaci zisku jsou pak odvětví s největším finančním obratem, ať už se jedná o finanční sektor, realitní činnost, hazard či sportovní kluby. V rámci finančního sektoru je možné využívat trustů, nadací, offshore společností, shell companies, což jsou takové společnosti, které nevyznačují hospodářské aktivity a které slouží k finančním převodům a legalizaci zisků.²⁰

Korupční činnosti jsou jedním z klíčových nástrojů zločineckých organizací Průniky do orgánů státní a veřejné správy, ale i policie nebo justice jsou používány všemi významnými kriminálními organizacemi a díky nim získávají povolení například ke stavbě, k podnikání, k pobytu, ale rovněž i neveřejné informace ohledně budoucích veřejných podpor podnikání a také veřejných zakázek. Cílem korupčního jednání je získání informací z tohoto řízení a ovlivnění jeho výsledku.

Vysoká profesionalita organizovaných zločineckých skupin stojí na vysoké koncepčnosti, plánovitosti, vysokém stupni organizovanosti, koordinaci, konspiraci, podřízenosti všeho jednání ve prospěch organizace.

¹⁸ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego “Apeiron” w Krakowie, 2016. S. 430.

¹⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 5-6.

²⁰ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego “Apeiron” w Krakowie, 2016. S. 430.

Vnitřní disciplína je určována prostřednictvím nepsaných pravidel neboli kodexem chování, kdy jeho nedodržování je často spojeno s tvrdými tresty, které mohou vést až k fyzické likvidaci vlastních slabých členů organizace.²¹

3.3.1 Struktura zločineckých skupin

Struktura většiny zločineckých skupin, které působí na území České republiky, kopíruje třístupňovou hierarchickou šablonu a jejich vnitřní organizace je podřízena pyramidovému systému. Nejmenší skupiny mají přibližně okolo patnácti členů, naopak ty největší a rovněž i nejlépe organizované jich mohou mít až 200. Organizační schéma je následující:

- Organizátoři, stojí na nejvyšším stupni organizované skupiny a zajišťují chod trestné činnosti. Do přímého páchaní trestné činnosti jsou zapleteni jen minimálně, což způsobuje to, že jsou z pohledu orgánů činných v trestním řízení prakticky nedostižitelní.
- Prostředníci jsou určitým mezičlánkem mezi organizátory a vykonavateli. Jsou odpovědní za vyřízení objednávek řídicích článků. Fungují jako sjezdovatelé či tipaři, případně jako vedoucí podskupin na určitém území.
- Vykonavatelé stojí na nejnižším stupni a jejich úkolem je zajišťovat provádění jednotlivých úkonů výkonnou složku trestné činnosti. Tyto osoby v mnoha případech nemusí ani vědět, že jsou využívány k páchaní trestné činnosti. Mohou fungovat jako dealeři, kurýři, převaděči, jednatelé firem a podobně.²²

Cílem veškerých aktivit zločineckých skupin je zisk a jeho permanentní zvyšování a to způsoby, které jsou nejrychlejší, nejlevnější a nejbezpečnější, tedy nejméně viditelné. Nejčastěji zločinecké skupiny zneužívají poptávku po nelegálním zboží a nelegálních službách. Nejvýznamnější zisky při nejmenším riziku přináší obcházení zákonů v hospodářské oblasti. Rostoucí hrozbou v současné době je rovněž i informační a počítačová kriminalita.²³

²¹ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego "Apeiron" w Krakowie, 2016. S. 430.

²² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 6-7

²³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 6.

3.3.2 Cíl zločineckých skupin

Cílem veškerých aktivit zločineckých skupin je zisk a jeho permanentní zvyšování a to způsoby, které jsou nejrychlejší, nejlevnější a nejbezpečnější, tedy nejméně viditelné. Nejčastěji zločinecké skupiny zneužívají poptávku po nelegálním zboží a nelegálních službách. Nejvýznamnější zisky při nejmenším riziku přináší obcházení zákonů v hospodářské oblasti. Rostoucí hrozbou v současné době je rovněž i informační a počítačová kriminalita.²⁴

Tím, že cílem organizovaného zločinu je získat maximální ekonomický zisk se organizovaná kriminalita liší od ideologicky zaměřených seskupení teroristických, extremistických, rasových, náboženských, ultranacionalistických, která se zaměřují na destabilizaci společenského statu quo. Může však bezpochyby docházet k provázanosti těchto ideologických skupin se skupinami organizovaného zločinu, stejně tak jako finance z něj mohou podporovat teroristické či extremistické skupiny. Metody a prostředky, díky kterým chtějí obě tyto skupiny dosáhnout svých cílů, mohou být často shodné. Mnohdy se sblíží organizovaný zločin s těmito výše uvedenými skupinami.²⁵

Zločinecké skupiny působí na obrovském teritoriu a díky globalizaci mohou působit i celosvětově. To jim umožňuje jak zvýšení jejich zisků, tak ale i zmenšení jejich rizika. Na jedné straně představuje nadnárodní organizovaný zločin vnější ohrožení pro samotnou Českou republiku, na stranu druhou se však stává i ohrožením vnitřní bezpečnosti. Díky tomu může vnitřní situace v oblasti závažné kriminality v jedné zemi být ohrožujícím faktorem pro některé země jiné. Nadnárodní zločinecké skupiny mohou území používat jako tranzitní, mohou si vytvářet předpolí pro expanzi do jiných zemí nebo se mohou pokoušet o legalizaci zisků z trestné činnosti.²⁶

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 6.

²⁵ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego "Apeiron" w Krakowie, 2016. S. 429.

²⁶ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 5.

Organizovaný zločin je ohrožující pro každou společnost tím, že je jeho snahou získat spolupracovníky z řad odborníků jak v různých řemeslných profesích, které slouží pro servisní zajištění zločinného podnikání, tak rovněž v oblasti ekonomiky, informatiky nebo práva. Snaží se svou činností získat na svou stranu policejní specialisty a osoby, které mohou ovlivňovat mínění veřejnosti. Vzhledem k tomu, že organizovaný zločin si chce zajišťovat pravidelně zisky z poskytování nelegálního zboží a služeb, podílí se tímto na vzniku, šíření a růstu vzniku nejrůznějších patologických jevů.²⁷

3.4 Typy organizované kriminality

Zločinecké organizace jsou různé, a to z hlediska své velikosti, rozměru působnosti, geografického působení vztahů s mocenskými strukturami v domovských i hostitelských státech, vnitřní organizace, kombinací nástrojů pro vyhnutí se uplatňování zákona, aby mohly konat i protizákonné podnikání ale i z hlediska rozsahu svých zákonných a nezákonných aktivit.²⁸

Z hlediska rozsahu je možno organizovaný zločin dělit na:

- domácí, který působí převážně v hranicích jednotlivých národních států;
- mezinárodní, respektive nadnárodní, který má ambice ohrožovat státní suverenitu některých zemí;
- globální, který je spojen s procesy globalizace, zvýšené mobility a podobných jevů současného světa.

²⁷ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 5.

²⁸ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŽURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 23.

Z hlediska pronikání do společenských struktur můžeme organizovaný zločin dělit do čtyř skupin a to na:

- limitované pronikání organizovaného zločinu, při kterém se skupiny zaměřují hlavně na získávání financí a zdrojů a zároveň minimalizaci rizik pro své odhalení,
- etablované působení organizovaného zločinu, kdy se tyto skupiny snaží legalizovat své zisky,
- společensky angažovaný organizovaný zločin představují skupiny, které vstupují do sféry politiky, státní správy, samosprávy, kultury ale i charity či jiných podobných sfér,
- paralelní fungování organizovaného zločinu, kdy samotná společnost je s organizovaným zločinem propojena a všechna společenská rozhodnutí vycházejí z potřeb organizace organizovaného zločinu.²⁹

Podle kritéria původu, je možno rozlišit skupiny organizovaného zločinu na organizace, které jsou striktně postaveny na etnickém původu a organizace, které nejsou založeny na etnickém původu. Tento etnický původ je podstatný však pouze u vedení těchto organizací, kdy běžnými členy mohou být i osoby s jiným etnickým původem.³⁰

Dle struktury organizace můžeme rozlišovat mafiánský a manažersko podnikatelský typ.

Mafiánský typ je typem klasickým, nižším a vývojově starším a je založen na osobních vztazích. Je typický spíše konspirativním charakterem a to s tendencí používání přímočařejších a drsnějších postupů pro dosažení svých vlastních cílů. Působí ve společnostech s vyšší tolerancí k násilnému řešení konfliktních situací. Proti němu stojí typ manažersko-podnikatelský jako vývojově mladší a strukturálně vyšší. Konstituuje se poměrně nedávno jako reakce na společenské, politické a sociální změny.

²⁹ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 24.

³⁰ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego "Apeiron" w Krakowie, 2016. S. 435.

Je založen na funkčních vztazích a sofistikovaných postupech v rámci své organizace i způsobu páchaní trestné činnosti, kde násilí funguje pouze jako prostředek ultima ratio a skupina se snaží působit zdánlivým dojmem přesného dodržování zákonů a legálního působení.³¹

Schneider v tomto smyslu odlišuje tři typy organizovaných zločineckých organizací a to:

- organizace založené na tradičním neformálním rodinném systému, jež se vyznačuje určitým chováním a kulturními hodnotami- tímto typem je například sicilská Mafie, popřípadě v současné době nigerijské organizace,
- organizace založené na volném neformálním systému společenství zaměstnání v podsvětí, které jsou tvořeny zločinci z povolání, jež se na trestné činnosti podílejí z pozadí řadou služeb a to podílem na zisku získaných kriminální činností,
- organizace založené na racionálním formálním sociálním systému, kde je tvrdá byrokratická výstavba a hierarchická a autoritativní struktura.³²

Z hlediska vnitřního organizačního uspořádání zločineckých organizací je možno definovat tři základní modely vnitřního organizačního uspořádání, kterými jsou síťový model, buněčný model a pyramidální model.

Síťový model

Jednotliví členové organizované skupiny jsou propojeni relativně volnými vztahy vzájemné kooperace a podpory, kdy existující hierarchie zajišťuje organizaci hlavně stabilitu a kontinuitu, ale na druhou stranu sama nevykonává přímou řídicí funkci ve vztahu ke konkrétním akcím. Její členové sami vyvíjejí vlastní aktivity a pro tyto akce jsou na základě vzájemné podpory a spolupráce vytvářeny v rámci organizace dočasné účelové struktury a skupiny ad hoc.³³

³¹ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŽURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 25.

³² NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 332-333.

³³ NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 334.

Buněčný model

Organizace v něm je tvořena více souřadnými skupinami neboli buňkami, přičemž každá z nich může operovat relativně samostatně a zajišťovat veškeré nezbytné činnosti a to bez rozsáhlejší vazby na ostatní skupiny. Pokud dojde k prozrazení, anebo k likvidaci jedné z buněk, pak tato situace neohrožuje celou zločineckou organizaci a ani vážnějším způsobem nenarušuje její činnost. Centrální vedení prosazuje po vertikální linii jen strategické zájmy organizace, ale nezasahuje dále do jednotlivých akcí buněk. Příkladem jsou zde některé kolumbijské drogové kartely a nigerijské organizace, tuto strukturu je rovněž možné předpokládat i u některých organizací, které pocházejí z Balkánu.³⁴

Pyramidální model

Tento model je založený na monolitické organizaci se striktní a jednotnou vertikální hierarchií nadřízenosti a podřízenosti. Veškerá činnost organizace je koncepčně řízena z jednoho stanoveného centra. Zároveň jednotlivé pravomoci členů jsou odstupňovány na základě pozice v hierarchii organizace a více nižších členů je řízeno jedním vyšším článkem organizace. Příkladem tohoto modelu je klasická struktura Mafie, Camorry, Cosy Nostry, Yakuzy.³⁵

3.5 Formy organizovaného zločinu

K aktivitám, které zločinecké organizace vyvíjejí, jsou především aktivity základní, neboli ziskové, kdy dochází k pružné volbě zboží a služeb podle momentální situace na trhu. Ziskové aktivity navozují podnikatelské rysy organizovaného zločinu a to zásadním způsobem určuje jeho chování a utváření organizačních struktur. Dané aktivity jsou v principu postaveny na vztahu dodavatel- odběratel s aktivní rolí klienta a jsou včleněny do struktury poptávky a nabídky ve společnosti nelegálního zboží a služeb.

³⁴ NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 334.

³⁵ NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 334.

Jedná se především o aktivity:

- majetkové kriminality jako jsou například krádeže aut a následně obchodování s nimi, krádeže a pašování hodnotných uměleckých předmětů;
- hospodářské kriminality, kdy se jedná především o zakládání podvodných a fiktivních firem, padělání dokumentů, měny, pašování a padělání zboží, ochranných známek a podobně;
- proti svobodě a lidské důstojnosti jako je například vydírání, vybírání poplatků za ochranu, organizování nelegální migrace, organizování prostituce, výroba pornografie;
- kriminality spojené s výrobou, pašováním a distribucí drog a obchodováním se zbraněmi;
- obchodování s nebezpečnými odpady, s lidmi a lidskými orgány.³⁶

Dalšími aktivitami jsou zabezpečovací a krycí, které slouží k tomu, aby byl zajištěn nerušený průběh jejich ziskových operací, bezpečnosti a beztrestnosti jak organizace, tak rovněž i jejich členů. V neposlední řadě se rovněž jedná o aktivity legalizace zisků z trestné činnosti, kdy se jedná o takzvané praní špinavých peněz.³⁷

Organizovaný zločin je charakteristický tím, že jeho zájmem je ekonomický zisk a je spojován především s kriminalitou: drogovou, finanční, nelegálního obchodování se zbraněmi a výbušninami, násilnou jako jsou nájemné vraždy, únosy, ozbrojené přepadení, vydírání, počítačovou a internetovou, paděláním bankovek a veřejných listin, obchodování s lidmi a lidskými orgány, racketeeringu, praní špinavých peněz, korupce a úplatkářství, diskreditace, kompromitování nebo zastrašování veřejných činitelů, podvodných konkurzů, pojišťovacích podvodů, námořního pirátství, zločinů proti životnímu prostředí a obchodování s ohroženými druhy živočichů a rostlin.³⁸

³⁶ NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 329.

³⁷ NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. S. 330.

³⁸ SMOLÍK, J. *Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu*. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego "Apeiron" w Krakowie, 2016. S: 432-433.

3.6 Organizovaný zločin na území České republiky

Na území České republiky působily v roce 2016 tři hlavní typy organizovaných zločineckých skupin, kdy se jednalo o skupiny převážně tuzemské, smíšené mezinárodní a etnicky založené. V případě, že to je pro organizovanou skupinu výhodné, je zapojen do ní mezinárodní prvek a to především pro ztížení a komplikování vyšetřování. Etnicky založené skupiny však rovněž nemohou fungovat bez toho, že by neměly napojení na občany ČR.³⁹

U organizovaných skupin nejsou přesně určeny hranice členství a než uzavřené skupiny, ve kterých se všichni znají a důvěřují si, jsou spíše běžná volná uskupení zločinců, kteří se do trestné činnosti zapojují na základě své odbornosti a jsou k jednotlivým úkolům povolávání organizátory této činnosti. Jednotliví pachatelé tak často neznají nikoho mimo svůj kontakt do skupiny. Na nejnižších pozicích jsou bílí koně, kterými často bývají bezdomovci, osoby s psychickými problémy, osoby, které jsou závislé na omamných látkách, nebo s trvalým bydlištěm mimo Českou republiku, ale rovněž i osoby se zcela smyšlenou identitou. Oproti tomu osoby v nejvyšším postavení vystupují navenek jako ctihodní občané, kteří nejsou nikterak spojeni s pácháním trestné činnosti.⁴⁰

U organizovaného zločinu převládá trend jeho profesionalizace a to se specializací jednotlivých jeho účastníků na přesně vymezené činnosti. Profesionální zločinci takto své služby nabízejí nejrozličnějším zájemcům a místo nějakých sepnutějších a uzavřenějších skupin fungují především rozprostřené zločinecké sítě, kdy jejich členové jsou zapojováni do určitých konkrétních aktivit a to podle své specializace. Tyto sítě používají ke svým činnostem moderní komunikační prostředky a rovněž i šifrovaná spojení, což může značně ztěžovat jejich následnou identifikaci.

³⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*. Praha, 2017. S. 51.

⁴⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*. Praha, 2017. S: 51

S profesionalizací rovněž souvisí i využívání externích profesionálních služeb právníků, daňových poradců a účetních firem, kteří slouží pro zastírání nelegální činnosti a legalizaci výnosů z ní spojených.⁴¹

3.6.1 Struktura členů

Odhadem přibližně 15 % členů je tvořeno ženami, které se nejčastěji podílejí na obchodu se ženami, s omamnými a psychotropními látkami, a svůj podíl mají i na nelegální migraci. Zároveň se objevují u korupčního jednání, zakládání podvodných firem, praní peněz, finančních a celních podvodů a krádeží. Angažují se v servisních službách jako je zajištění ubytování, zprostředkovávání kontaktů, při styku s orgány státní správy, při obstarávání dokladů. V organizovaném zločinu se pohybují i nezletilí, kteří jsou využíváni pro dětskou pornografii a prostituci. Děti se však rovněž podílejí na krádežích a distribuci drog.⁴²

Na území České republiky působí i skupiny, jejichž členové nejsou Češi. Z evropských uskupení jsou nejsilněji zastoupeny skupiny:

- ukrajinské, pro které jsou charakteristické činnosti, jako je vydírání a vybírání výpalného, prostituce, kuplířství a obchodování se ženami, násilná trestná činnost včetně vražd, loupeže.
- ruské, které se zaměřují na podobnou činnost jako Ukrajinci, ale rovněž se podílejí na obchodování se zbraněmi a objevuje se u nich i sofistikovanější ekonomická kriminalita jako je praní špinavých peněz, korupce, zakládání fiktivních a podvodných firem, finanční podvody.
- arménské, které se zaměřují na vydírání a vymáhání dluhů, ale rovněž i na násilnou trestnou činnost a podvody.
- čechenské a dagestánské, které se především zaměřují na vydírání, nájemné vraždy
- gruzínské, které se zaměřují na obchod s drogami a finanční kriminalitu.
- albánské, které se významně podílejí na pašování a distribuci drog.

⁴¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 6.

⁴² CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 134-135.

- rumunské, u nichž převažují krádeže, ale podílí se i na prostituci nebo na nelegální migraci.⁴³

V prostředí asijské organizované kriminality dlouhodobě dominují vietnamská uskupení, která si udržují téměř absolutní kontrolu nad trestnou činností páchanou Asiaty. Od roku 1998 naopak klesá poměrné zastoupení Číňanů. U vietnamských skupin je nejtypičtější trestná činnost daňová, spočívající v krácení cla či daně a je spojena s prodejem různého spotřebního zboží ve stánkovém prodeji. Další kriminální činnosti je výroba, obchodování a distribuce drog, především marihuany ale i pervitinu. Čínské skupiny se dlouhodobě zaměřují především na nelegální migraci a v menší míře se u nich objevují i daňové podvody, praní špinavých peněz nebo podvody celní. Z afrických skupin operují na českém území především nigerijské skupiny, které se zaměřují na obchod s drogami, stejně jako u nejpočetněji zastoupeného jihoamerického uskupení, které představují kolumbijské skupiny se zaměřením na obchod s kokainem.⁴⁴

3.6.2 Hlavní činnost organizovaných skupin

Předmětem činnosti organizovaných skupin jsou v podstatě všechny druhy zločinných aktivit, ale nejvýraznější je v oblasti kriminality, která je spojena s veřejnými zakázkami a dotacemi. Mívají proto i velmi dobré kontakty na expertní služby v oblasti daňového a právního poradenství. Zcela běžné je jejich napojení na osoby, které působí ve státní správě s rozhodovací pravomocí pomocí korupčních průniků. Dané kontakty se zneužívají jak pro naplňování kriminálních zájmů, tak ale i pro zakrývání ilegálních činností. Pokročilejším stádiem je však i přímé dosazování spřízněných osob do orgánů státní správy, případně do orgánů činných v trestním řízení.⁴⁵

Ekonomika zločineckých organizací se od ekonomiky legální odlišuje tím, že buď vychází z potřeby, která je patologická jako jsou drogy, prostituce nebo hazard, a nebo z nouze chudých lidí, pod čímž je možno vidět především lichvu, a z krajní nouze u

⁴³ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin a bezpečnost občanů ČR*. THE SCIENCE FOR POPULATION PROTECTION zvláštní vydání, 2012. Dostupné na http://www.population-protection.eu/attachments/042_vol4special_nozina.pdf. S. 4.

⁴⁴ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin a bezpečnost občanů ČR*. THE SCIENCE FOR POPULATION PROTECTION zvláštní vydání, 2012. Dostupné na http://www.population-protection.eu/attachments/042_vol4special_nozina.pdf. S. 4- 5.

⁴⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)* Praha, 2017. S. 51.

převaděčství. Nelegální poskytování zboží a služby vychází z potřeb části společnosti, kdy se jedná o takzvanou „nabídku taženou poptávkou“. K tomu, aby bylo dosaženo co nejvyššího zisku, je občas zapotřebí vysokou poptávku po tomto zboží a službách uměle stimulovat. Vysoké zisky alokuje organizovaný zločin do nákupů luxusního spotřebního zboží, automobilů, nemovitostí, hotelů nebo starožitností. Některé volné finanční prostředky jsou tezaurovány v bankách. Zločinecké organizace ale věnují nemalé částky do korupce, kdy uplácení státních, veřejných a volených orgánů je pravděpodobně značné. Jedná se o získání řady výhod, jako jsou informace o zásahu policie nebo celníků, urychlené provedení administrativního úkonu či lobování. Násilí organizovaných skupin na území České republiky nebývá jeho hlavní aktivitou, ale bývá používáno jako prostředek, který může přispět k zefektivnění jeho činnosti. Pokud již dochází k fyzické likvidaci, tak se týká vlastních členů, případně členu z konkurenčních zločineckých skupin. Může rovněž docházet k likvidaci svědků trestných činností. Navenek je ale používání násilí uplatňováno především ve formě zastrašování.⁴⁶

Ke třem nejvýznamnějším podpůrným aktivitám organizovaného zločinu patří:

- podplácení a korupce,
- využívání kontaktů a
- vyhrožování nebo i uplatňování násilí.

Pro efektivní fungování organizovaných zločineckých skupin jsou předpokladem osobní kontakty s politiky, představiteli veřejné správy, justice, policie, médií a obchodních kruhů. Díky těmto kontaktům získávají informace, ale rovněž i někdy potřebné zastání od oficiálních kruhů, a to aniž by museli k těmto účelům využít korupci nebo násilí. Přáteli se s bohatými, mocnými a spokojenými, ze známosti si s nimi vzájemně poskytují protislužby. Pachatelé organizované trestné činnosti získávají pocit jisté nadřazenosti. Spoléhají se na to, že díky svému postavení na společenském žebříčku, podpoře vlivných osob a v důsledku nízké výkonnosti orgánů činných v trestním řízení jsou nedotknutelní.⁴⁷

⁴⁶ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 136.

⁴⁷ CEJP, M., SCHEINOST, M. *Co víme o organizovaném zločinu?* In SCHEINOST, M. a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: IKSP, 2010. S: 40.

3.7 Jednotlivé formy organizovaného zločinu v České republice

V následující podkapitole se budeme věnovat nejčastějším formám organizovaného zločinu na území České republiky

Nájemné vraždy

V rámci České republiky je fenomén vražd na objednávku a násilí páchané organizovaným zločinem známé, a to všemi orgány činnými v trestním řízení. Pachateli i návodci u nájemných vražd, jsou v především Češi, ale častěji, než tomu je u jiné trestné činnosti i cizinci. To samé platí rovněž i o obětech nájemných vražd. Téměř výlučně se jedná o pachatele-mladší muže a výjimkou není ani útok, který je vedený více než jedním pachatelem proti více než jedné oběti. V případě, že oběťmi jsou podnikatelé, pak jsou obvykle vedeny osobami, které mají určité vazby na jednotlivce, či skupiny, které jsou zapojeny do organizovaných kriminálních skupin a mnohdy i takzvaní bílí koně.⁴⁸

Krádeže motorových vozidel

Krádeže motorových vozidel jsou jedním z nejčastějších druhů kriminality, ale v posledních letech počet ukradených aut klesá. Příčiny tohoto poklesu je možno vidět ve dvou rovinách:

- v souvislosti se vstupem do Evropské unie a otevřením hranic se orientace pachatelů z České republiky přesunula na krádeže vozidel v zahraničí, především do Německa a Rakouska. Krádeže se týkají především luxusnějších značek automobilů a motocyklů. Právě v těchto státech je vyšší výběr luxusních vozidel, než jak je tomu na českém území.
- stále se zvyšující životní úroveň zabezpečení vozidel, kdy odcizení těch nejmodernějších vozů již vyžaduje od pachatelů speciální znalosti a zároveň docela nákladné elektronické vybavení. Proto pachatelé hledají alternativní cesty k nelegálnímu získávání vozidel, například pomocí nejrůznějších podvodů.⁴⁹

⁴⁸ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 93.

⁴⁹ KUPKA, P., ŠMÍD, T. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 178-179.

Výroba, pašování a distribuce drog

Organizovaná trestná činnost zaměřená na omamné a psychotropní látky - drogy, je stále jednou z priorit mezinárodních zločineckých skupin ve světě i v České republice. Nedovolenou manipulaci s nelegálními návykovými látkami je možno rozdělit do dvou skupin: První tvoří pachatelé, kteří se specializují na výrobu a distribuci metamfetaminu v podobě české speciality, kterým je pervitin jako stále nejoblíbenější droga v České republice. Zcela již vymizel bývalý trend, kdy pachatel vyráběl drogu v místě svého trvalého bydliště, nebo tam, kde se zdržoval, ale výrobním místem jsou objekty, které jsou zcela náhodně najímané pro tyto účely, kdy se nejčastěji jedná o rekreační zařízení, a nebo se jedná o laboratoř, která je po výrobě drogy demontována a přestěhována na jiné místo. Druhou jsou pachatelé zabývající se výrobou a distribucí ostatních návykových látek, kdy je Česká republika i nadále domovskou či azylovou zemí organizátorů, kteří jsou napojeni na nelegální výrobu a distribuci drog. Z pozice kurýrů jsou v poslední době čeští občané vytlačeni občany Evropské unie, z důvodu lepšího pohybu v rámci Společenství. Zároveň dochází k stále větší uzavřenosti organizátorských skupin vůči najímaným kurýrům.⁵⁰

Praní špinavých peněz

Český právní řád za legalizaci výnosů z trestné činnosti považuje takové jednání, které sleduje zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody, která vyplývá z trestné činnosti a to s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch, jež byl nabyt v souladu se zákonem. Může spočívat v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání, v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo ve zločinném spolčení osob.⁵¹

⁵⁰ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. ISBN 80-7338-027-7. S. 94-95.

⁵¹ ČESKO. *Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu*.

Dle odhadů ministerstva financí činí průměrný roční výnos z ekonomické kriminality 170-180 miliard korun, z čehož se dle odhadů ročně „vypere“ 80-90 miliard. Odhady ministerstva financí vycházejí ze skutečnosti, že dle výše uvedeného zákona mají banky povinnost hlásit finančnímu úřadu podezřelé finanční transakce.⁵²

Provázanost skupin organizovaného zločinu do všech stupňů politického života i do státních úřadů nabyla obrovských rozměrů a jednoznačně je možno hovořit o výrazných prvcích šedé ekonomiky a získávání politického vlivu těchto skupin organizovaného zločinu. Samotná legalizace výnosů z trestné činnosti není vázána jen na hospodářskou trestnou činnost. Právnícké nebo fyzické osoby, které se zabývají legalizací výnosů z trestné činnosti, nerozlišují, zda takzvaně perou peníze, které pocházejí z obchodu se zbraněmi či narkotiky nebo zda se jedná o finance, které byly ukradeny z rozpočtu na výstavbu dálnic nebo železničních tratí.⁵³

Korupce

Korupci je úplatné jednání, které nadřazuje službu ve prospěch toho, kdo úplatek dává, nad aplikaci principu rovného a spravedlivého přístupu vůči všem účastníkům nějaké záležitosti. Hlavním problémem korupce je jednání ve shodě, a to jak na straně korumpujícího, tak na straně korumpovaného subjektu, kdy poškozeným je třetí strana. Korupce má na společnost velmi negativní dopad, ke kterým patří především oslabení důvěry ve veřejné instituce a v samotný právní stát a vytváření paralelních nevolených a nedemokratických struktur, které mají z tohoto všeho nebývalý prospěch.⁵⁴

I v roce 2016 přetrvávaly snahy klientelistických skupin o ovlivňování úředníků některých ministerstev a jejich podřízených úřadů a o ovlivnění legislativního procesu. Na regionální úrovni se jako problematická jeví zejména oblast veřejného zadávání zakázek a obchodu s městským majetkem, kde za přítomnosti klientelismu, korupce a střetu zájmů docházelo k nelegitimnímu či dokonce nelegálnímu vynakládání veřejných prostředků.

⁵² CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 116.

⁵³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)* Praha, 2017. S. 28.

⁵⁴ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 119.

Tato praxe byla velmi často založena na nestandardních vazbách mezi úředníky a privátními společnostmi v pozici dodavatele veřejné zakázky či obchodního partnera.⁵⁵

Prostituce

Struktury, které se podílejí na prostituci, nedosahují výraznější sofistikované povahy, kdy se jedná o standardní pěti až deseti členné skupiny, kde jsou rozděleny funkce, které se mohou na základě potřeby měnit nebo je jednotlivci mohou kumulovat.⁵⁶

Jedná se o dobře organizovaný průmysl, který má k dispozici značné finanční zdroje a rovněž dokáže vhodně a ve vysoké míře používat korupci. Často tyto zločinecké organizace zakládají fiktivní krycí firmy, díky kterým se perou peníze z takto získané nelegitimní aktivity. Organizátory na českém území jsou převážně cizinci: Jugoslávci, Němci, Řekové, Italové, Poláci, Rusové. Češi vystupují v těchto organizacích především jako spolupracovníci. V České republice provozují prostituci zejména Slovenky, Ukrajinky, Bulharky nebo Thajky.⁵⁷

Nelegální obchod se zbraněmi

Situace v oblasti nelegálního obchodu se zbraněmi a výbušninami zůstává na českém trhu po léta téměř nezměněna, kdy nadále trvá zájem o nelegální prodej a nákup výbušnin, zbraní a munice. Největším problémem v českém kriminálním prostředí je narůstající výskyt zbraní, které byly na základě zákona o střelných zbraních původně znehodnoceny a následně opět uvedeny do provozu. Ilegální zbraně české výroby jsou značně oblíbené i v zahraničí, kde jsou často registrovány v souvislosti s pácháním násilné trestné činnosti. Některé druhy zbraní jsou dokonce považovány za světovou špičku. Velice „oblíbený“ v kriminálních kruzích je např. samopal „Škorpion“ a české pistole ČZ. V oblasti nelegálního nakládání s chemickými, biologickými, radioaktivními a ostatními vysoce nebezpečnými látkami se na českém ilegálním trhu opakovaně objevují nabídky k nelegálnímu prodeji. Radioaktivní materiály zadržené na území České republiky pocházejí převážně ze zemí bývalého Sovětského svazu.

⁵⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*. Praha, 2017. S. 42.

⁵⁶ KUPKA, P., ŠMÍD, T. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 154.

⁵⁷ CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. S. 138.

Kromě nich jsou na ilegálním trhu nabízeny např. zdroje ionizujícího záření. Latentní nebezpečí představuje únik těchto nebezpečných materiálů do rukou mezinárodních teroristických organizací a vlád embargovaných zemí.⁵⁸

3.8 Organizovaný zločin ve světě

Italský organizovaný zločin

Nejnámějším organizovaným zločinem je pravděpodobně ten, který působí na území Itálie. Důležitým faktorem při něm je moc mafiánského klanu, která ovládá a ovlivňuje aktivity v rámci určité geografické lokality. Slovo mafie je možno definovat jako jakousi množinu různých nezávislých rodinných a příbuzenských seskupení, kdy jejich vztahy jsou buďto založeny na spolupráci, a nebo naopak na vzájemném soupeření o vládu nad určitou oblastí a o možnost využívat lokální zdroje.⁵⁹

Mafia, Camorra, 'ndrangheta, Sacra Corona Unita, Basilichi je 5 zločineckých organizací, které jsou oficiálně označovány jako mafie. První tři skupiny jsou zakořeněny hluboce v tradici společenského, politického a ekonomického vývoje v oblastech Sicílie, Kalábrie a Kampánie. Oproti tomu SCU a Basilichi jsou mnohem novější organizované zločinecké skupiny, které provozují své aktivity v Apulii a Basilicatě. (Kupka, 2011, s. 131)

Mafie disponuje rozsáhlými sítěmi nelegálních, ale i legálních činností a území Itálie je v tomto rozděleno na sféry vlivu jednotlivých organizací, kdy La Camorra má hlavní základnu v Neapoli a v současné době představuje největší a také nebohatší italskou kriminální skupinu. Většinu svých aktivit však provozuje mimo Neapol a to kupříkladu v Dominikánské republice, Francii, Německu nebo Španělsku. Zároveň kooperuje s organizovaným zločinem v bývalém Sovětském svazu 'Ndrangheta má svou základnu

⁵⁸ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin a bezpečnost občanů ČR*. THE SCIENCE FOR POPULATION PROTECTION zvláštní vydání, 2012. Dostupné na http://www.population-protection.eu/attachments/042_vol4special_nozina.pdf. S. 7-8.

⁵⁹ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAĐURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 41.

v kalábrijské oblasti Itálie a její pole působnosti je jak národní, tak i mezinárodní. Její počet je odhadován na 155 klanů s 6000 členy.

Mimo Itálii působí například v USA a Kanadě. Oproti tomu těžištěm Mafie je sicilské město Palermo, kde vládne 186 rodin z toho celých 67 pak přímo v Palermu.⁶⁰

SCU a Basilischi jsou projektem kalábrijských rodin systému 'ndrangheta, který měl konkurovat expanzi dynamicky se rozvíjející a expandující organizaci Nuova Camorra Organizzata na přelomu 70. a 80. let 20. století. Jeho cílem rovněž bylo i sjednocení zločineckých aktivit v těch regionech jižní Itálie, kde dosud mafie výrazněji nepronikla.⁶¹

Předmětem zájmu mafie je především obchod. V dobách, kdy byl krédem mafie čest a respekt, stal se obchod jedním z prostředků, jak je možné si udržovat kontakty s občany. S tím, jak docházelo k provázání respektu stále více na peníze, byla zde stále větší snaha klanů o zbohatnutí. Mafie takto obchoduje s jakýmkoli zbožím nebo službami, ze kterých plyne zisk. Koncept zákazník- prodejce- mafioso zahrnoval implicitně rovněž položku ochrana- záruka, přičemž samotná ochrana je vnímána jako komodita. Hlavní oblastí zájmů současných mafií je však obchod s drogami a k tradičním technikám pro získávání peněz patří takové činnosti jako je vydírání, lichva, krádeže, loupeže, vraždy nebo únosy se k tomuto přidávají techniky moderní, ke kterým patří podvody, podnikání, obchod s jaderným materiálem a jiné.⁶²

Postsovětský organizovaný zločin

Postsovětské organizované skupiny patří v posledních letech k neaktivnějším a dochází k postupnému nárůstu jimi páchané trestné činnosti. Trestná činnost, kterou páchají, je velmi široká a zahrnuje v době především násilné trestné činy, vydírání prostitutek, které pocházejí ze zemí bývalého SSSR, nedovolené obchodování se zbraněmi,

⁶⁰ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŽURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 41-42.

⁶¹ KUPKA, P. *Role mafií v konsolidaci italských zločineckých struktur Sacra Corona Unita, Basilischi a Banda della Magliana*. Plzeň: Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni, 2014, č. 3, s. 115-138. S. 131.

⁶² SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŽURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 47.

s drogami, legalizace výnosů z trestné činnosti, kuplířství, převaděčství, krádeže motorových vozidel a další nelegální činnosti.⁶³

Pro postsovětský organizovaný zločin je charakteristické to, že extrémně využívá státního aparátu k hájení a podpoře vlastních kriminálních aktivit. Jako příklad můžeme uvést to, že většina podniků v postsovětském prostoru musí operovat pod ochranou takzvané kryši, neboli střechy, která je mnohdy prováděna přímo policejními nebo bezpečnostními představiteli a jejich podřízenými a to jak bývalými, tak aktivními. Tito jsou často i tichými společníky v tomto kriminálním podnikání. Organizovaný zločin dále využívá státních fondů a majetků pro své kriminální zisky, což byla hlavní příčina kriminalizace zdejší privatizace. Významné majetky byly prodány prostřednictvím nastrčených společností a to za velmi pohodlnou cenu, aby byly následně rozprodány s mnohem větším ziskem. Kriminální autority mají k dispozici přímý vliv na domácí i zahraniční politiku, díky čemuž obhajují své zájmy. Dosahují toho buď prostřednictvím přímého dosahování na veřejné úřady, anebo prostřednictvím korupce veřejných představitelů.⁶⁴

Čínský organizovaný zločin

Čínský organizovaný zločin je spojován stále s tradicí triád, což jsou organizace, které navazují na tradice tajných čínských společností. I když v počátečním období své existence triády mohly být řízeny z jednoho centra, během svého dlouhého vývoje se z této závislosti vymanily a operovaly jako do jisté míry nezávislé autonomní jednotky, které disponovaly vlastním vedením.⁶⁵ Oblastí zájmu čínského organizovaného zločinu je po celém světě pašování drog, zbraní ale i osob, ohrožených živočišných druhů a rostlin. Čínské triády a tongy mají rovněž podíl na finančních podvodech a softwarovém pirátství. Organizují však i prostituci, provozují nelegální herny, půjčují peníze na lichvářský úrok, páchají únosy, ale i vraždy a požadují výpalné.⁶⁶

⁶³ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: THEMIS, 2003. S. 43.

⁶⁴ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 102.

⁶⁵ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: THEMIS, 2003. S. 176.

⁶⁶ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 65.

Balkánský organizovaný zločin

Organizovaný zločin na Balkáně prošel velmi dynamickým vývojem který se výrazně odlišuje v rámci jednotlivých států nebo kriminálních skupin na etnickém základě. Z jihoslovanských organizací je nejvýrazněji projevoval srbský organizovaný zločin, jehož nejvýznamnější osoby jako je Magaš, Arkan nebo Legija se staly legendami, které jsou známy i mimo balkánský poloostrov. Srbsko se stalo jediným státem, kde struktury organizovaného zločinu a státní správy v devadesátých letech nesly zjevné synergické rysy. V Srbsku toto prorůstání organizovaného zločinu a politických elit bylo velmi významné, což způsobilo to, že pro mnoho běžných občanů se stíraly významové rozdíly mezi pojmy organizovaný zločin a politikou.⁶⁷

Významný je rovněž i neslovanský organizovaný zločin, který je nejvíce propracovaný v Albánii. Vykonavatelé těchto aktivit chtějí zajistit legalizaci kriminálních činností, rozšířit jejich působnost na trhu v poměru k jejich ekonomickému vlivu a ochránit politický vliv a participaci v nejvyšších orgánech státní administrativy na tomto území. Páchání násilí a neustálé narušování a víceméně úspěšná snaha o ovlivňování politických poměrů na Balkáně a do jisté míry poskytuje poměrně velký operační prostor pro kriminální aktivity organizovaných skupin.⁶⁸

3.9 Boj s organizovaným zločinem

Boj proti organizovanému zločinu podle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. spadá do pod Ministerstvo vnitra a na jeho aktivním potírání se podílejí zejména orgány činné v trestním řízení. Do boje proti němu se však v určité míře zapojují i další ministerstva jejich podřízené složky a jiné státní orgány, především pak: Ministerstvo financí a v něm Finanční správa ČR, Celní správa ČR a Finanční analytický úřad,

⁶⁷ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. S. 163.

⁶⁸ LARYŠ, M. *Albánský organizovaný zločin jako hrozba pro stabilitu Balkánu*. Online 4.11.2006. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/albansky-zlocin>.

- Ministerstvo spravedlnosti a to v oblasti trestněprávní legislativy a mezinárodních smluv,
- Úřad vlády ČR při boji v oblasti drogové problematiky a korupce
- Ministerstvo životního prostředí v případě, kdy se jedná o kriminalitu, která je páchaná na životním prostředí.⁶⁹

Významná role připadá Policii ČR, v jejímž rámci se bojem proti organizovanému zločinu zabývají především Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování a Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování.⁷⁰

Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování vznikla 1. 8. 2016 a to díky sloučení Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování a Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování.

NCOZ se řídí Pokynem policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, kde v článku 6 písm. b) je vymezena jeho věcná a funkční příslušnost NCOZ, která spočívá v šetření, prověřování a vyšetřování úmyslných trestných činů, které jsou dozorovány Vrchními státními zastupitelstvími v Praze a Olomouci. Funkční působnost v sobě obsahuje prověřování a vyšetřování trestných činů, které jsou spáchány v souvislosti s výkonem pravomoci ústavních činitelů, soudců a státních zástupců, představitelů ústředních orgánů státní správy územní samosprávy krajů.⁷¹

Úkolem Centrály je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat trestnou činnost v oblasti nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami, především v jejích organizovaných a mezinárodních formách. Cílem je snížit nabídku nelegálních drog a prosazování práva v dané oblasti. Centrála se rovněž podílí na tvorbě a realizaci národní

⁶⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 4.

⁷⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 4.

⁷¹ NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ. *Výroční zpráva 2018*. S. 41.

strategie protidrogové politiky a v preventivní oblasti vytváří projekty, které jsou zaměřeny na vzdělávání odborné veřejnosti a nesespecifickou primární prevenci.⁷²

Další významnou složkou, která se zabývá organizovaným zločinem, je Bezpečnostní informační služba. Jedná se o zpravodajskou instituci, která působí na území České republiky. Službu řídí a kontroluje vláda ČR a její fungování upravuje zákon o Bezpečnostní informační službě.⁷³

Bezpečnostní informační služba zabývá získáváním, shromažďováním a vyhodnocováním následujících informací o hrozbách terorismu, aktivitách ohrožujících bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy státu, činnostech cizích zpravodajských služeb na území ČR, záměry nebo činy, které směřují proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti státu, aktivitách organizovaného zločinu, o činnostech, které ohrožují utajované informace.⁷⁴

Česká republika rovněž vypracovala několik strategických materiálů, které se týkají boje s organizovaným zločinem. Nejnovějším dokumentem v tomto smyslu je koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023.

Cílem Koncepce je realizovat obecnější opatření, která budou prospěšná pro co nejširší spektrum oblastí boje s organizovaným zločinem, vyplnit určité mezery, které mezi ostatními sektorově vymezenými dokumenty vznikají a také pomoci identifikovat nové oblasti, kde se organizovaný zločin prosazuje. Výhledově je možné uvažovat o bližší koordinaci jednotlivých strategických materiálů v oblasti vnitřní bezpečnosti a posilovat tak jejich propojení.⁷⁵

⁷² FRYDRYCH. J. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR*. Online. 2019. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>

⁷³ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Kdo jsme..*. Online. Dostupné z: <https://www.bis.cz/o-nas/>.

⁷⁴ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Čím se zabýváme*. Online. Dostupné z: <https://www.bis.cz/cim-se-zabyvame/>.

⁷⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 16.

3.9.1 Strategické dokumenty

Kromě koncepce existují další strategické dokumenty, které jsou v gesci jiných rezortů. K nejvýznamnějším patří: Bezpečnostní strategie České republiky 2015, Audit národní bezpečnosti, Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017, Zpráva o prvním kole procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu, Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2016–2019, Meziřesortní koncepce podpory bezpečnostního výzkumu ČR 2017–2023 s výhledem do roku 2030.⁷⁶

3.9.2 Boj na mezinárodní úrovni

Organizovaný zločin rozhodně není něčím typicky českým, anebo něčím, co by se dělo pouze v rámci státu. Naopak organizovaný zločin mívá často mezinárodní prvek. Z tohoto důvodu je tematika boje proti organizovanému zločinu řešena i na nejvyšší mezinárodní úrovni. Mezinárodní společenství v polovině devadesátých let přikročilo k podstatnému zintenzivnění postupu proti organizovanému zločinu a byly přijaty některé významné mezinárodní dokumenty, především pak Globální akční plán boje proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, který byl přijat na mezinárodní konferenci v Neapoli v roce 1994 a dalších aktů, které Česká republika musela začít plnit, kdy se jednalo o Předvstupní pakt o organizovaném zločinu mezi členskými státy EU a kandidátskými zeměmi střední a východní Evropy a Kyprem, založený na Akčním plánu EU o boji s organizovaným zločinem z roku 1999, který Česká republika ratifikovala roku 1998 a Úmluva Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a zabavování zisků ze zločinu, která byla přijata ČR v roce 1995 Nejvýznamnější mezinárodní dokument k této problematice představuje Úmluva OSN o boji s mezinárodním organizovaným zločinem, která byla přijata na konferenci v Palermu v roce 2000 a až dosud ratifikovaná více než 150 státy světa, zatím kromě ČR.⁷⁷

⁷⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023*. Praha, 2018. S. 5.

⁷⁷ SCHEINOST, M., NETÍK, K. *Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. S. 4.

3.10 Prevence

Prevenci je možno charakterizovat jako nejrůznější opatření, jejímiž cíli je předcházet a minimalizovat takové jevy, které je možno spojovat s rizikovým chováním a s jeho důsledky, které mají jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost. Za prevenci je možno považovat jakýkoliv typ intervence, která je výchovná, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiná, a která má směřovat k tomu, že bude předcházeno výskytu rizikového chování. Prevence má zamezovat další progresi rizikového chování člověka, zmírňovat již existující formy a projevy takového chování nebo pomáhat řešit jeho důsledky.⁷⁸

Na rozdíl od klasické trestní represe, kterou uskutečňují instituce formální kontroly, jako je policie, státní zastupitelství a soudy a je reakcí na již spáchanou trestnou činnost a jeho pachatele prostřednictvím trestního procesu s následným uložením sankce, představuje prevence kriminality jakousi intervenci, která má trestné činnosti předcházet.⁷⁹

Obecným cílem prevence kriminality je udržovat chování členů společnosti v rámci nastavených norem chování. Prevence usiluje cíleně o to, aby nedošlo k závažnému narušování nejdůležitějších regulativů, které existují ve fungující společnosti. Tyto regulativy jsou především tvořeny normami trestního práva hmotného, které jsou extraktem minima mravnosti společnosti. Tyto trestní normy ale nevyčerpávají všechny oblasti života společnosti, které jsou chráněny prostřednictvím norem a hodnot a to jak formálními tak neformálními prostředky před jejich možným narušením.⁸⁰

Dalším hlediskem je hlavní adresát, na kterého se prevence zaměřuje a takto se jedná o primární prevenci, sekundární prevenci a terciární prevenci.

⁷⁸ *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018*, Praha: 2013. S. 8.

⁷⁹ ŠTEFUNKOVÁ, M. ŠEJVL, J. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha: Univerzita Karlova, 2012. S. 11.

⁸⁰ HAVRDOVÁ, E. (ed). *Tvorba a realizace projektů prevence kriminality*. Praha: 2007. Centrum pro veřejnou politiku. S. 84.

Primární prevence

Cílem primární prevence je předcházet vzniku určitého negativního jevu a to tím způsobem, že se eliminuje působení vyvolávajících a takto nežádoucích faktorů. Jako praktický příklad je tak možno uvést předcházení riziku drogové závislosti u dětí, které ještě s drogou neměly žádnou zkušenost. K prevenci u nich dochází tím, že získávají informace například o nebezpečích spojených s užíváním drog, jejich učením drogy odmítat a vytvářet u dětí bezpečný hodnotový systém a nebo poskytnutí dětem možnosti vhodného trávení volného času.⁸¹

Sekundární prevence

Sekundární prevence se zaměřuje již na rizikové osoby a skupiny. Do této kategorie je možno zařadit prevenci delikvence, která je zaměřena na děti ze socioekonomicky znevýhodněných skupin. Sekundární prevence cílí na ohrožené skupiny obyvatelstva, rizikové skupiny či osoby, u kterých je možné předpokládat, že se mohou dostat do situace, kdy jejich činnost bude možno klasifikovat jako sociálně-patologickou. Sekundární prevence je vykonávána psychologickými, zdravotnickými, sociálními a edukačními zařízeními jako zařízeními poradními.⁸²

Terciální prevence

Terciální prevence již představuje určitý soubor takových opatření, jejichž cílem je zabránit dalšímu zhoršování subjektivní nepohody osob. Do terciální prevence již mohou být zařazeny osoby, u kterých se již patologický jev objevil. Tento typ prevence by v sobě měl reflektovat linii nižších stupňů prevence, kterými již tyto osoby prošly. Je zapotřebí, aby negativní jev, který se již objevil, se nestal chronickým, nepřerostl v určitý trvalý handicap, anebo aby se tento jev ještě dále více nerozšiřoval, nezesiloval a dále se nevyvíjel.⁸³

⁸¹ SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Grada Publishing, a.s., 2009. S. 51.

⁸² KUNÁK, S. *Vybrané možnosti primárním prevencie negativných vplyvov na deti a mládež*. Bratislava: IRIS, 2007. S. 35.

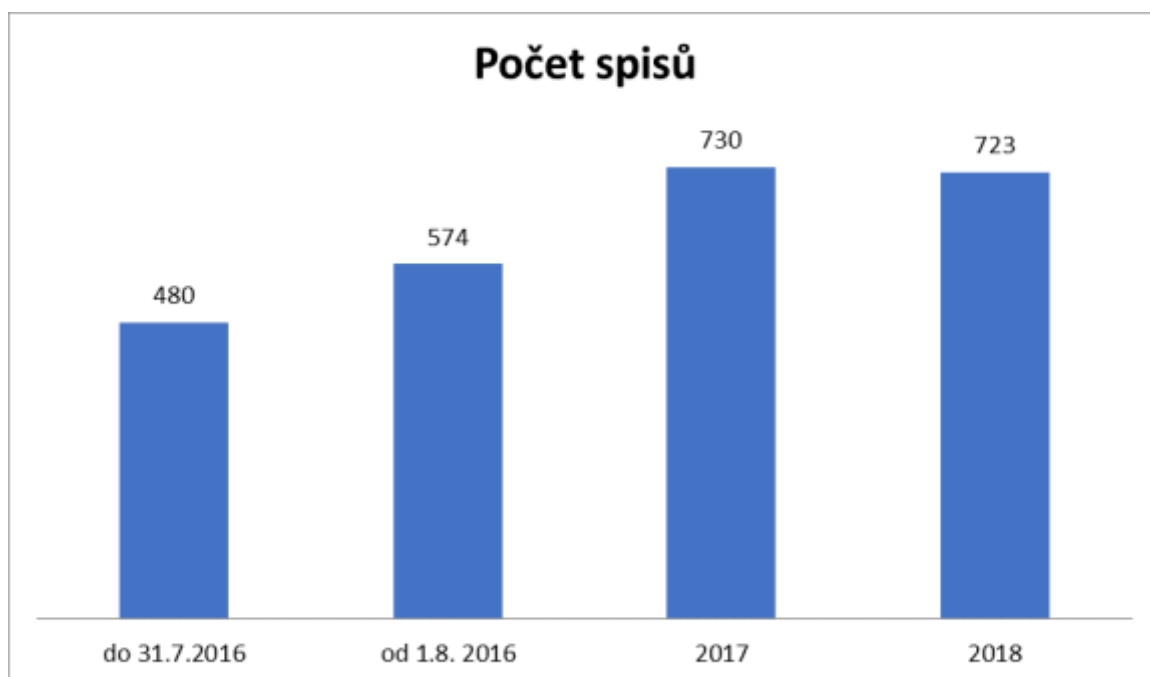
⁸³ KROUPOVÁ A KOL: *Slovník speciálněpedagogické terminologie: Vybrané pojmy*. Praha: Grada Publishing, 2016. S. 38.

4 Vlastní práce

4.1 Strategický vývoj organizovaného zločinu od roku 2016

V následujícím textu se budeme zabývat úspěšností boje proti organizovanému zločinu. Nejprve si představíme několik statistických dat, na základě kterých můžeme pozorovat trend vývoje organizovaného zločinu v obdobích od roku 2016 do 2018. Rok 2016 je rozdělen do dvou částí, jelikož organizovaným zločinem se od 31.7.2016 zabývaly dva orgány, kterými byly ÚUOZ a ÚOKFK, od 1.8.2016 se již touto problematikou zabývá jediný útvar, kterým je NCOZ.

Graf 1 Počet spisů

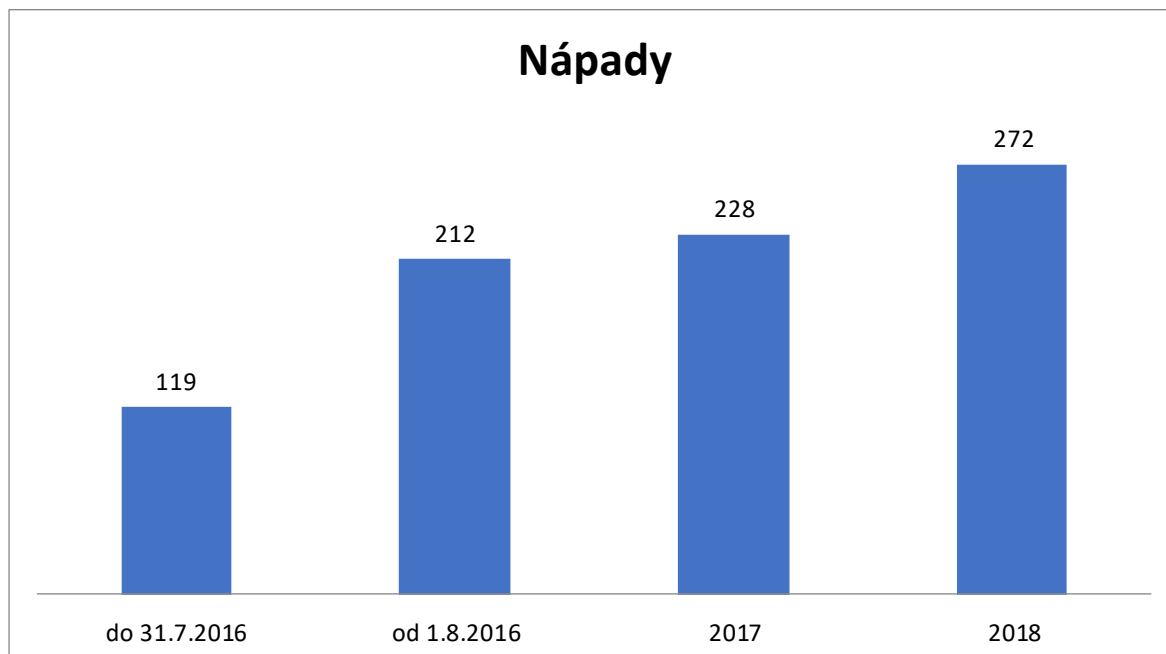
Zdroj: Policie České republiky⁸⁴

Graf nám znázorňuje počet spisů v jednotlivých sledovaných časových obdobích. Na těchto můžeme vnímat, že počet spisů v období před vznikem specializovaného útvaru byl

⁸⁴ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV

vyšší, kdy činil v průměru 68,6 spisů v měsíci, oproti roku 2017, kdy byl průměrný počet na měsíc 69,8 případů. V roce 2018 došlo ještě k dalšími snížení počtu spisů.

Graf 2 Počet nápadů

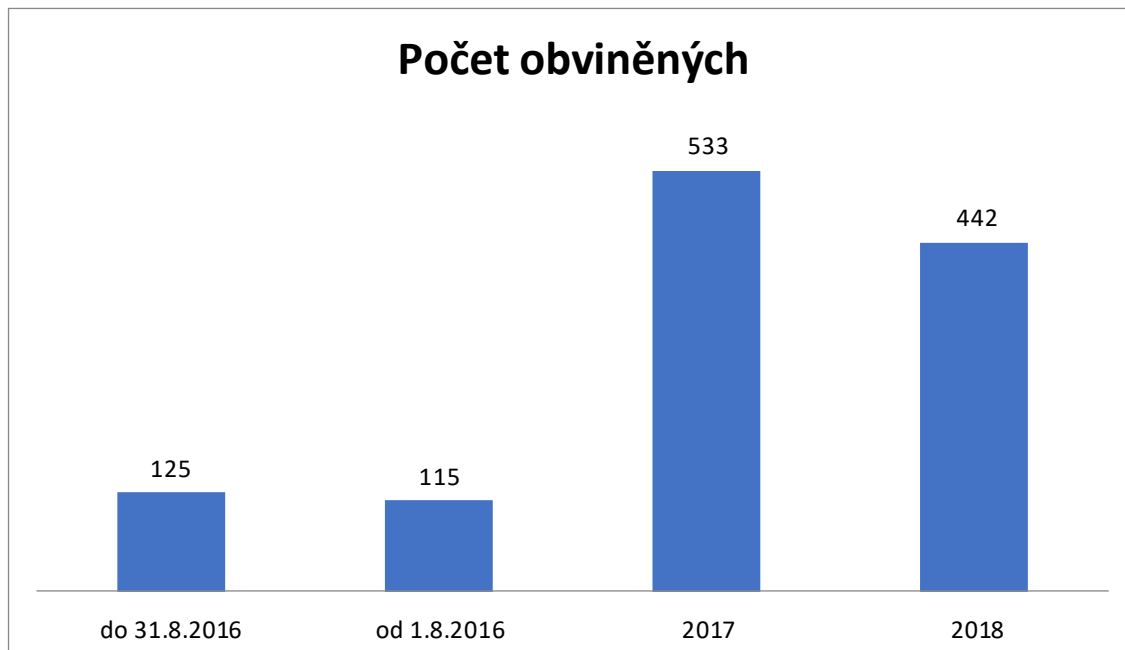

Zdroj: Policie České republiky⁸⁵

Počet nápadů v jednotlivých obdobích stále rostl. Vysoký nápad spisů v období od 1.8. 2016 do 31.7.2017 byl zapříčiněn vyčleněním cca 140 skutků z jednoho trestního spisu do 140 samostatných trestních spisů. Nicméně i v roce 2018 došlo k dalšímu nárůstu nápadů, kdy oproti roku 2017 došlo k nárůstu o 16,2 %. Je takto zřejmé, že by zde mohl být viděn větší účinek útvaru, který se zabývá pouze organizovaným zločinem a je takto lépe koordinován a lépe veden k tomu, aby se těmito případy více zabýval.

⁸⁵ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu.

Graf 3 Počet obviněných

Zdroj: Policie České republiky⁸⁶

Významným mezníkem je rovněž počet osob, které byly obviněné. Následující graf přináší počet jak fyzických, tak právnických osob. Ze zjištěných dat vyplývá, že počet obviněných osob razantně přibývá, kdy v roce 2016 se jednalo pouze o 240 obviněných osob, v roce 2017 již bylo obviněno 533 osob, což je meziroční nárůst o 45 %. V roce 2018 již opět dochází k určitému snížení tohoto počtu a to na 442, což je meziroční pokles o 17,1 % oproti předešlému období.

Je takto naprosto zřejmé, že NCOZ má určité úspěchy ve zvyšujícím se počtu osob, kteří byli předmětem jejich řízení, a kteří byli obviněni. Oproti letům minulým je takto počet osob, které byly obviněny výrazně vyšší, než jak tomu bylo před vznikem NCOZ, takže je možno usoudit, že jeho vznik byl dobrou ideou.

⁸⁶ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu.

Graf 4 Zahájení trestního stíhání

Zdroj: Policie České republiky⁸⁷

Z grafu je možné zjistit, že zahájení trestního řízení bylo v roce 2017 oproti letům minulým o něco vyšší. Zatímco v roce 2016 činil počet trestních stíhání celkově 98, v roce následujícím to již bylo 116, což je meziroční nárůst o 15,6 %. Oproti tomu v roce 2018 se již jednalo pouze o 93 zahájení trestního řízení, což je i pod úrovní roku 2016 a ve srovnání s rokem 2017 se jednalo o snížení o 19,9 %.

Je takto zcela zřejmé, že zahájení trestního řízení již není o tolik úspěšnější než jak tomu bylo u obvinění, kdy se řádově jedná přibližně o stovku trestních řízení ročně. Zároveň zde již není takový zřejmý nárůst oproti době, kdy v České republice ještě neexistoval specializovaný útvar v podobě NCOZ.

⁸⁷ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu.

4.2 Personální dostatečnost a stabilita Národní centrály proti organizovanému zločinu

Tabulka 1 Počet spisů na jednoho policistu

Období	Počet spisů	Počet spisů na 1 policistu
K 31.7.2016	480	0,69
Od 1.8.2016	574	1.17
2017	730	0,96
2018		Nezjištěno

Zdroj: Policie České republiky⁸⁸

Počet spisů na jednoho policistu se v rámci zřízení NCOZ zvýšil a to skoro o 29 % v porovnání s rokem 2017. Toto sice může být dáno tím, že je zde i více spisů, na druhou by však tato tendence měla být opačná, tedy pokud měl NCOZ být specializovaným útvarem, který by měl pracovat efektivně, měl by být počet spisů na jednoho policistu spíše nižší než jak tomu je v současné době. Je zde takto viditelná personální nedostatečnost, která může mít negativní vliv na práci NCOZ.

4.2.1 Personální stav na Národní centrále proti organizovanému zločinu

Z dokumentů byl zjištěn následující personální stav:

- plánovaný stav policistů na NCOZ pro rok 2017 činil 875,
- skutečný stav byl 811 policistů,
- podstav činil celkově 64 policistů,
- plánovaný stav občanských zaměstnanců NCOZ v roce 2017 byl 109,

⁸⁸ Vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu.

- skutečný stav byl 100
- podstav zde byl 9.⁸⁹

Bylo takto zjištěno, že v rámci a Národní centrály proti organizovanému zločinu byl v roce 2017 podstav, který činil 63 policistů, což činí celkově 92 % obsazenost pracovních míst. Rovněž podstav byl i u občanských zaměstnanců, kde podstav činil 9 zaměstnanců, což činí celkově rovněž 92 % obsazenost pracovních míst. Z tohoto plyne, že je zde větší míra chybějících zaměstnanců, což má negativní vliv i na počet spisů na jednoho policistu a v případě, kdy by byla plná obsazenost, pak by počet spisů na 1 policistu bylo 0,9, což by stále však nebylo méně, než jak tomu bylo před vznikem NCOZ.

4.2.2 Stabilita personálního složení Národní centrály proti organizovanému zločinu

Stabilita personálního složení je velmi významným atributem, dle kterého je možno zjistit, jaká je fluktuace policistů, zda jsou ve službě spokojeni a nebo raději odchází.

Na základě zkoumaných dokumentů bylo zjištěno že:

- Od 1. srpna 2016 do 31. prosince 2017 na volná místa našeho útvaru nastoupilo 128 policistů.
- Od 1. srpna 2016 bylo z NCOZ na jiné útvary Policie ČR bylo převeleno celkem 34 policistů a k jiným bezpečnostním sborům bylo převedeno 16 policistů.
- Za dobu existence NCOZ (od 1. srpna 2016) do „civilu“ odešlo celkem 62 policistů útvaru.⁹⁰

Ze zjištěných informací je takto zřejmé, že sice do NCOZ nastoupilo větší množství policistů, kdy se jednalo o 15 % nových osob, které v rámci útvaru sloužily, na druhou stranu když k tomuto přirovnáme to, že bylo převeleno 34 a do civilu odešlo dalších 62 policistů, pak zjistíme, že z útvaru odešlo 11,8 % zkušenějších osob.

⁸⁹ Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování.

⁹⁰ Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování.

Takto je možno říci, že personální složení má sice pravděpodobně nějaké své „jádro“, na druhou stranu však zde je jistá nestabilita, která opět může mít negativní vliv na kvalitu práce.

4.2.3 Preventivní činnost

Preventivní činnost můžeme rozdělit v rámci NCOZ na několik skupin. První skupinou jsou metodici útvaru, kteří jsou členy Pracovní skupiny pro whistleblowing a Pracovní skupiny pro hospodárné nakládání s majetkem státu. Rovněž jsou členy Mezinárodní koordinační skupiny pro boj s korupcí zřízených při Úřadu vlády ČR a do vnitrostátní sítě AFKOS. Dále působí v resortních a mimoresortních komisích, které se zabývají návrhy systémových opatření a legislativních změn.⁹¹

Další preventivní činností NCO je také aktivní účast v připomínkových řízeních k legislativním návrhům a spolupráce s MV ČR, konkrétně s odborem bezpečnostní politiky. V tomto smyslu se útvar spolupodílel například na zpracování Koncepce boje proti organizovanému zločinu a rovněž i samotném plnění úkolů, které z koncepce vyplývají. Rovněž se útvar podílel na zpracování připomínek k návrhu novely § 158d odst. 2 trestního řádu, který se týkal sledování osob a věcí.⁹²

Další preventivní činnosti se týkají nejrůznějších kampaní, kdy se jednalo kupříkladu o:

- Projekt #SayNo!- jedná se o celoevropskou kampaň, která má varovat před negativním nárůstem počtu případů sexuálního nátlaku a vydírání dětí v prostředí internetu. Videospot, který byl k této kampani vytvořen, je dostupný ve všech jazycích EU a poskytuje důležité preventivní rady, kterými upozorňuje na důležitost nahlásit takové závadové jednání kompetentním orgánům. Součástí kampaně je rovněž i komiks „Řekni ne“, který je dostupný online a který byl vytvořený ve spolupráci s Europolem.

⁹¹ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování.

⁹² Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování

- Projekt No More Ransom – jedná se o pomoc obětem ransomware získat zpět zašifrovaná data a to bez nutnosti platit výkupné. Díky této kampani vznikly webové stránky v českém jazyce, což může občanům značně usnadnit jejich orientaci v této stále více aktuální tématice a zvýšit jejich povědomí a poskytnout přístup k preventivním radám, které mohou zabránit infikování systému nebo pomoci při řešení dešifrování souborů případných obětí ransomware.
- Projekt #BuySafePaySafe: věnuje se problematice zneužívání platebních a kreditních karet.⁹³

4.2.4 Spolupráce s médii

Spolupráce NCOZ s médii je možno hodnotit jako velmi dobrou, kdy v roce 2018 prostřednictvím tiskového mluvčího, který na Útvaru působí, bylo zveřejněno celkem 53 tiskových zpráv, kdy hlavním obsahem těchto sdělení byla oblast trestního řízení. Oproti tomu v období roku 2017 se jednalo o 91 tiskových zpráv, a to včetně dvou zpráv, které se týkaly vyhodnocení činnosti NCOZ. Došlo takto k významnému poklesu tiskových zpráv. Na druhou stranu je zde otázkou, zda je opravdu nutné informovat o velkém množství nejrozličnějších trestních řízení, kdy toto může mít i negativní efekt směrem k další úspěšnosti trestních kauz.

Tiskové zprávy z NCOZ jsou zveřejňovány:

- na internetových stránkách Policie ČR
- rozesílány jednotlivým médiím prostřednictvím e-mailu.
- Upoutávky na tiskové zprávy jsou na twitterovém účtu Policie ČR

NCOZ však nekomunikuje s veřejností pouze na základě tiskových zpráv, ale rovněž prostřednictvím tiskového mluvčího útvaru jsou médiím poskytována další sdělení, kdy v roce 2018 se jednalo o více než tisíc těchto sdělení.

⁹³ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování

Zároveň v rámci prevence kriminality jsou některé kauzy prezentovány a některé z výstupů jsou zveřejňovány na internetových stránkách Policie České republiky.⁹⁴

⁹⁴ Srov. Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování. Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování.

5 Výsledky

Na počátku praktické části byly stanoveny cíle výzkumu, na které byly hledány odpovědi. Bylo takto zjištěno následující:

1. Statistický vývoj organizovaného zločinu od roku 2016

Vývoj organizovaného zločinu je stále dynamický a rozvíjí se. Počet spisů na NCOZ se oproti minulému období, kdy ještě tento specializovaný útvar neexistoval zvýšil. Rovněž došlo ke zvýšení nápadů a rovněž i k výraznému zvýšení trestních řízení. Již menší progres je však zaznamatelný v oblasti obvinění osob. Je takto zřejmé, že NCOZ byl vhodnou volbou pro řešení organizovaného zločinu na jednom specializovaném místě. Toto je důležité i z důvodu, že organizovaný zločin se stále vyvíjí, využívá nových technologií a je proto důležité na tyto změny být připraven a mít specializovanou centrálu.

2. Zjistit personální dostatečnost a stabilitu Národní centrály proti organizovanému zločinu

Bylo zjištěno, že personál, který pracuje na NCOZ není dostatečný, kdy chybí osm procent potřebných policistů a stejný procentuální počet i dalších osob v zaměstnaneckém poměru. Toto může mít negativní vliv na zajištění dobrého fungování Centrály a zároveň i nedostatku času, který by měl policista na řešení kauzy mít. Rovněž se zvýšil počet spisů, které připadají na jednoho policistu, který je vyšší, než jak tomu bylo před vytvořením NCOZ. Rovněž stabilitu NCOZ není možno vnímat pozitivně, kdy do civilu nebo k jinému útvaru odešla podstatná část policistů během relativně krátkého období. Stabilita vysoce specializovaného útvaru je velmi důležitá a to ať již z důvodu toho, že vycvičit tyto osoby trvá určitou dobu, jejich kvalita se ukazuje až postupnou praxí a zároveň se destabilizuje spolupracující tým, pokud se jeho personální složení častěji mění.

3. Zjistit jak Národní centrála proti organizovanému zločinu zajišťuje preventivní činnost

Preventivní činnost NCOZ je možno hodnotit velmi pozitivně, kdy se metodicky zapojuje jednak do důležitých pracovních skupin, a to ať již se jedná o skupiny domácí tak ale i zahraniční. Toto je velmi důležité, jelikož organizovaný zločin bývá velmi často s mezinárodním prvkem a je proto nutné se zapojit i na úrovni mezinárodní.

Další preventivní činnost je ta, která se zabývá spoluprací na legislativních změnách a opatřeních, kdy dochází k propojení praktického pohledu na organizovaný zločin. Třetí neopomenutelnou složkou je cílení především na primární případně sekundární prevenci, kdy se NCOZ zapojuje do nejrůznějších kampaní, které mají občany srozumitelnou a dostupnou informovat o nejrůznějších rizicích, se kterými se mohou setkat.

4. Jak Národní centrála proti organizovanému zločinu komunikuje s veřejností

Komunikace s veřejností je rovněž možno vnímat pozitivně, kdy jsou ke komunikaci využívána tisková sdělení, která jsou uveřejňována na internetových stránkách Policie České republiky, jsou dále rozesílána do médií a jsou uveřejněna i v určité podobě na twitterovém účtu Policie ČR. Mimo tato tisková sdělení komunikuje NCOZ s médii dle jejich potřeb a je takto zřejmé, že obecné informace z činnosti Centrály nejsou veřejnosti nepřístupné.

6 Závěr

Organizovaný zločin je velmi nebezpečná forma zločinu, na které se podílí více osob, která je dobře organizovaná a jejímž cílem je především zisk, který má však oproti běžným podnikatelským subjektům svůj původ v poskytování nelegálních služeb a zboží. Tedy komodit, o které je sice ve společnosti nějaký zájem, ale které jsou buďto nedostatečné, a nebo jejich prodej je nelegální. Z tohoto důvodu organizovaný zločin je součástí dlouhé historie. Organizovaný zločin je rovněž nebezpečný i tím, že se snaží jak legalizovat svou činnost, například praním špinavých peněz, tak rovněž i svou profesionalizací a specializací, díky které může využívat jak moderních technologií, důležitých odborných informací například ze strany ekonomů nebo právníků, tak rovněž díky korupci, případně jiných aktivit i politických špiček.

Právě z důvodu své profesionalizace a napojení na důležité instituce státu je jeho potírání velmi nesnadné, ba dokonce nemožné a osoby, které stojí na vrcholu pomyslné pyramidy struktury organizované zločinecké skupiny, jsou prakticky nedotknutelné. To, že budou dopadeny je snad jen věci náhody, obrovské chyby, kterou udělaly.

Český organizovaný zločin nemá tak velkou tradici, jako je tomu u organizovaného zločinu v Itálii nebo v Číně, není ani tak hlubokou součástí české společnosti, kdy zájem o něj není ze strany občanů tak velký, jak by ale měl i být. Na druhou stranu se dokázal prosadit.

Na Českém území však operují i etnicky odlišné zločinecké organizace, především z bývalých zemí Sovětského svazu, z Vietnamu a Balkánu, kdy tyto organizace dokázaly využít nízké „konkurence“ organizovaného českého zločinu a tímto v některých oblastech mají významný vliv na toto nelegální prostředí.

Organizovaný zločin představuje na území České republiky velmi významný problém, který svými aktivitami významně škodí celé společnosti. Soustředí se nejen na páchání trestné činnosti jako jsou nejrůznější organizované krádeže, obchodování s nelegálními návykovými látkami, se zbraněmi, s prostitutí, ale rovněž jeho zájmy jsou mnohem vyšší a dotýkají se především participace na veřejných zakázkách a dotacích. Z tohoto důvodu je důležité, aby byl boj s tímto fenoménem neustálý, ale rovněž také efektivní.

Jenomže je nutno se ptát, může být opravdu tento boj tak efektivní, když ve Zprávách z ministerstva, které si schvalují špičky české politiky, dočteme, že organizovaný zločin prorůstá do české politiky, do jejich nejvyšších míst ale i do politiky regionální? Zároveň že organizovaný zločin má kontakty na soudy, státní zástupce, policii, tedy na orgány činné v trestním řízení?

Na tuto otázku není jednoduchá odpověď, ale je zapotřebí, aby docházelo k některým důležitým aspektům, které by mohly vést k tomu, aby se situace zlepšila. Jedná se takto především o:

1. Stabilitu policejních sborů, odborných kádrů a specializovaným útvarů, které se zabývají organizovaným zločinem.
2. Dobré finanční ohodnocení u osob, které jsou činné v trestním řízení, tedy soudců, státních zástupců, policistů.
3. Zvýšení odmítavého postoje občanů ke korupčnímu řízení a jejich upozorňování na daný problém.
4. Transparentnost výběrových řízení, státních a veřejných zakázek, dotačních titulů a jejich lepší kontrola ze strany státu.
5. Nezávislá média, která přinášejí informace o možných činnostech organizovaných zločineckých skupin.
6. Vhodná preventivní opatření, která mohou zabránit páchání trestných činů a to již od základních škol.

Na druhou stranu není nikdy možné organizovaný zločin jaksi sprovodit ze světa, to by bylo možné snad pouze v případě opětovného stavu zavedení totalitního režimu, ve kterém by neexistovalo obyvatelstvo, které by bylo schopné si obsadit nelegální službu nebo zboží a kdy by neexistoval soukromý majetek a podnikání. Toto by byla zcela zbytečná cena, která by byla zaplácena. Vždy tady budou osoby, které se nebudou chtít živit legální činností a budou inklinovat k páchání trestných činů. A organizovaná zločinecká skupina je atraktivní z důvodu, že osoba není sama, že má krytí. V organizaci je síla.

7 Seznam použitých zdrojů

ALBANESE, J. *Organized Crime in Our Times*. New York: Talyor, Francis, 2014. ISBN 978-1-4377-4453-8.

CEJP, M. A KOL. *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. ISBN 80-7338-027-7.

CEJP, M. A KOL. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-105-9

CEJP, M., SCHEINOST, M. *Co víme o organizovaném zločinu?* In SCHEINOST, M. a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: IKSP, 2010, str. 116.

FINCKENAUER, J. *Problems of Definition: What Is Organized Crime?* In: *Trends in Organized Crime* 3/2005, p. 63 – 83.

FRYDRYCH, J. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR*. Online. 2019. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>

HAVRDOVÁ, E. (ed): *Tvorba a realizace projektů prevence kriminality*. Praha: 2007. Centrum pro veřejnou politiku. S. 84

JELÍNK, J. A KOL. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvkáštní část*. Praha: Nakladatelství Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3.

KROUPOVÁ A KOL: *Slovník speciálněpedagogické terminologie: Vybrané pojmy*. Praha: Grada Publishing, 2016.

KUNÁK, S. *Vybrané možnosti primárném prevencie negativných vplyvov na deti a mládež*. Bratislava: IRIS, 2007

KUPKA, P., ŠMÍD, T. *český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5618-3

KUPKA, P. Role mafií v konsolidaci italských zločineckých struktur Sacra Corona Unita, Basilischi a Banda della Magliana. Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni, Západočeská univerzita v Plzni, 2014, Neuveden, č. 3, s. 115-138. ISSN 1802-0364.

LARYŠ, M. Albánský organizovaný zločin jako hrozba pro stabilitu Balkánu. Online 4.11.2006. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/albansky-zlocin>.

NOVOTNÝ, I., ZAPLETAL, J. Kriminologie. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.

NOŽINA, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha: THEMIS, 2003. ISBN 80-7312-018-6.

NOŽINA, M. Mezinárodní organizovaný zločin a bezpečnost občanů ČR. THE SCIENCE FOR POPULATION PROTECTION zvláštní vydání, 2012. Dostupné na [http://www.population-protection.eu/ attachments/042_vol4special_nozina.pdf](http://www.population-protection.eu/attachments/042_vol4special_nozina.pdf).

SHANTY, F., PABAN MISHRA, P. Organized Crime: From Trafficking to Terrorism. California: ABC Clio, 2007. ISBN 13-978-1- 57607-337-7.

SCHEINOST, M. ,NETÍK, K. Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-104-2

SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŘURA, V. Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4438-8.

SMOLÍK, J. Vymezení, definiční znaky a typy organizovaného zločinu. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego "Apeiron" w Krakowie, 2016. ISSN 2299-4033

SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Grada Publishing, a.s., 2009, ISBN 978-80-247-1733-3

ŠTEFUNKOVÁ, M. ŠEJVL, J. Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky. Praha: Univerzita Karlova, 2012. ISBN 978-80-87258-96-5.

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018, Praha: 2013.

Trestní zákoník

Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Ministerstvo vnitra České republiky. Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023. Praha, 2018.

Ministerstvo vnitra České republiky. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015) Praha, 2017.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva 2018 od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování*

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o činnosti od Národní centrály proti organizovanému zločinu. Služby kriminální policie a vyšetřování*

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyhodnocení činnosti za rok 2017 od Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV*

Úmluva OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu